

Eszterlánc Magyar-Angol Montessori voda
Alternatív Pedagógiai Program

OM:200803

2017.

TARTALOMJEGYZÉK

- I. Óvodánk
  - II. Az óvoda küldetésnyilatkozata
  - III. Gyermekkép, óvodakép
  - IV. A program nevelési feladatrendszere, az óvodai nevelés feladatai
    - IV.1. A Montessori alapelvek és a fejlesztő eszközrendszer
    - IV.2. A kétnyelvű nevelés, a magyar és az angol nyelv
    - IV.3. Az előkészített környezet
    - IV.4. Egészséges életmód alakítása
    - IV.5. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
    - IV.6. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés
  - V. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei, az óvodai élet megszervezésének elvei
    - V.1. Személyi feltételek
    - V.2. Tárgyi feltételek
    - V.3. Az óvodai élet megszervezése
    - V.4. Az óvoda kapcsolatai
    - V.5. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek
  - VI. Az óvodai élet tevékenység formái és az óvodapedagógus feladatai
    - VI.1. Játék
    - VI.2. Verselés, mesélés
    - VI.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
    - VI.4. Rajzolás, festés, mintázás és kézimunka
    - VI.5. Mozgás
    - VI.6. A külső világ tevékeny megismerése
    - VI.7. A munka jellegű tevékenységek
    - VI.8. A speciális tevékenységi formák, a tudáskör, a csendjáték, az IKT eszközök
    - VI.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás, a Montessori fejlesztőeszközök
  - VII. Az óvoda ünnepei
  - VIII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
  - IX. Az Alternatív Nevelési Pedagógiai Program bevalásának rendszere, a felülvizsgálat rendje
  - X. Záró rendelkezések
  - XI. Az Alternatív Nevelési Pedagógiai Program elfogadása
- LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Törvényi háttér

A pedagógiai program az alábbi dokumentumokra épül:

- A nemzeti köznevelésről szóló, többször módosított 2011. évi CXC. törvény.
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról szóló 1997. évi XXXI. sz. törvény.
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény

„»Az első évek örökké tartanak!« ez a mondás jelzi, hogy az egészséget, a jólétet, az együttműködési képességet, a szociális készségeket, a tanulás és tudás képességét és vágyát erőteljesen meghatározza az élet első néhány éve, a gondozás és a nevelés minősége.”

Herczog Mária – szociológus

I. Óvodánk

Az óvoda hivatalos neve: Eszterlánc Magyar-Angol Montessori Óvoda (a továbbiakban: óvoda)

Az óvoda székhelye: 1112 Budapest, Menyecske utca 14.

Az óvoda oktatási azonosítója: OM:200803

Az óvoda csoportjainak száma: 3 csoport

Az óvoda honlapja: www.lanclanc.hu

Az óvoda működésének kezdete: 2006. szeptember 1.

Az óvoda alapfeladata: óvodai nevelés, oktatás és iskolai előkészítő oktatás

Az óvoda egyéb feladata: a gyermekek napközbeni ellátása, intézményi étkeztetés

Az óvoda fenntartója: Montesz Alapítvány

II. Az óvoda küldetésnyilatkozata

Az óvoda biztosítja a gyermeki jogok érvényesülése és a semleges világnézeti nevelés mellett a 3–6 éves korosztály harmonikus testi, lelki és szociális fejlődését. A gyermekközpontú pedagógia segíti őket, hogy koruknak, képességeiknek, fejlettségüknek megfelelő módon és tempóban nevelkedjenek. A gyermekek korai fejlesztése érdekében a Montessori módszertan alkalmazásával élményekben gazdag, sokszínű, tevékeny óvodai életet, nevelést-oktatást biztosítunk a magyar és az angol nyelv használatával. A magyar állampolgárságú és anyanyelvű gyermekek vegyes csoportjában fejlődnek inkluzív módon a nem magyar állampolgárságú gyermekek. A multikulturális környezet, a családok sokszínűsége lehetővé teszi, hogy megismerjék egymás kultúráját, szokásait és értékeit, melytől az óvodahasználók közösségei gazdagodnak.

Az óvoda a Montessori módszertant ötvözi a magyar óvodapedagógia fontos értékeivel, a játék, a mozgás, az irodalmi, zenei, vizuális nevelési területekkel.

A Montessori módszer a gyermekek teljes személyiségének elfogadásán alapuló, a gyermekek természetes érdeklődésére és önálló kutatásaira építő, személyközpontú nevelő-oktató módszer, a képességfejlesztéshez a speciális Montessori fejlesztőeszközöket használjuk.

Az óvoda célja, hogy a gyermekek megértsék a körülöttük folyamatosan változó világot, és biztonságban eligazodjanak abban. Az óvodai környezet, a nevelői magatartásunk és pedagógia szemléletünk minden mozzanata a gyermek személyiségének fejlesztésére törekszik.

A csoportokban vegyes életkorú gyermekek alkotnak egy közösséget. Ez a szervezeti forma elősegíti a fiatalabbak és idősebbek közötti együttműködést, fejleszti a gyermekek szociális képességeit, a gyermekek megtanulnak önálló döntéseket hozni, segítséget adni és elfogadni.

III. Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép:

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget, gondoskodás, különleges védelem illeti meg. A gyermek nevelése elsősorban a család joga, kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik. Óvodai életünk, hagyományaink, szokásaink biztosítják, hogy a gyermekek érdeklődőek, vidámak és egyéni adottságaiknak, életkoruknak megfelelően testileg-lelkileg jó ütemben fejlődnek. Minden gyermekben megvan a világ megismerésének igénye, a cselekvési vágy, elősegítjük annak kibontakoztatását.

Nyugodt, békés légkörben, egymással toleráns, segítőkész, tevékeny gyermekeket nevelünk, akik megtanulják a problémák békés megoldását, a máság megértését és értékeinek megbecsülését, esetleges gyengeségeinek elfogadását, elnézését. Óvodásaink törődnek környezetükkel, az állatokkal, emberekkel, kisebb és nagyobb gyermekekkel. Segítenek másoknak és maguk is tudnak segítséget kérni és elfogadni. Képesek önálló döntéseket hozni. Óvodáskor végére rendelkeznek mindazokkal a készségekkel, képességekkel, melyek segítségével környezetükben eligazodnak és alkalmazkodnak az iskolai életmódhoz.

Óvodakép:

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvoda célja, hogy szabad és független, a világra nyitott és elfogadó gyermekeket neveljen. Korunkban a tudományok gyors fejlődése miatt nem a tudás mennyiségére kell a nevelésnek törekednie, hanem a személyiség formálására, a képességek fejlesztésére, mert ez alapozza meg a konvertibilis tudást. A minőségi nevelés –oktatás biztosítása, a korai fejlesztés megteremtésével a Montessori szemlélet, értékrend és a Montessori fejlesztőeszközök segítségével történik magyar és angol nyelven. A korai fejlesztés érdekében a pedagógiai munkát logopédus, tanító és gyermekpszichológus is segíti.

Követjük és figyelembe vesszük a gyermek érzékenységi periódusait, adottságait, fejlettségi szintjét, haladási tempóját, mert akkor lesz a tanulási folyamat örömforrás és eredményes. Minden gyermek számára biztosítjuk a problémák önálló megoldásához a felfedezés örömét, szabadságát. A gyermekek a tevékenységeken keresztül, a tapasztalásuk által tanulnak, melynek leghatékonyabb eszköze a játék. A kölcsönös bizalom és tisztelet, a szabadság, a választási lehetőségek biztosítása fokozza a gyermekek aktivitását. Egy célhoz több úton is el lehet jutni, hogy melyik utat járva teszik, az egyéni döntésük. Szeretetteljes, megértő, elfogadó légkörben óvodásainkat tisztelet és megbecsülés veszi körül. Magatartásunk és a pozitív minta megerősítésével történő kommunikációnk példaértékű a gyermekek számára.

A minőségi nevelő-oktató munka speciális pedagógiai tudását, a Montessori szemléletet, értékrendet, a fejlesztőeszközök használatát és a pozitív kommunikációt a pedagógusok házi továbbképzés keretében sajátítják el.

Az intézmény befogadó, segítő, támogató attitűdje, a dolgozók gyermekszerepére és a tárgyi környezet teremtése meg a gyermekek fejlődésének optimális feltételeit és az iskolai életre való felkészítést.

Nevelőmunkánkat a bizalom, az egységes, következetes, szeretetteljes nevelői hatások, a tolerancia és az együttműködés jellemzi.

A gyermekek fejlődését a GMP diagnosztikával és a Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer használatával követjük, hogy objektív képet kapjunk készségeikről, képességeikről.

A világ érdekes hely, a dolgunk ennek a helynek a felfedezése és felfedeztetése. Az óvoda vegyes életkorú csoportjaiban 3 éves kortól az iskolai élet megkezdéséig foglalkozunk a gyermekekkel. A csoportokban 25 gyermek, egy angolul beszélő és két magyarul beszélő óvodapedagógus alkot egy közösséget. Ez a szervezeti forma segíti a fiatalabbak és idősebbek közötti együttműködést, a szociális képességeket, a gyermekek megtanulnak önállóan döntéseket hozni, segítséget adni és elfogadni. Az óvodában a munka és a játék angolul és magyarul folyik. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a gyerekekkel a nap folyamán két pedagógus foglalkozik: az egyik csak magyarul, a másik csak angolul beszél velük.

IV. A program nevelési feladatrendszere, az óvodai nevelés feladatai

IV.1. A Montessori alapelvek és a fejlesztő eszközrendszer

Maria Montessori a XX. századi pedagógiai örökségünk legkiválóbbjai közé tartozik, nagy szerepe volt a modern gyermekpszichológia és pedagógia megteremtésében. A természettudomány és orvostudomány fegyelmezett kutatójaként, nagy tudású egyetemi professzorként missziójának tekintette a gyermek új értelmezésének és a nevelés új ideájának hirdetését.

Maria Montessori első gyermekintézménye több mint száz éve nyílt meg Casa dei Bambini néven Rómában, majd rövid idő alatt elterjedt Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban. Néhány évtized múlva már valamennyi kontinensen meghonosodott. A diktatúrákban mindenütt üldözték és mindig szívesen fogadták azokban az országokban, ahol az emberi értékeket, a humanizmust, a demokráciát, a gyermek megbecsülését és a békére törekvést tartották fontosnak.

Montessori fontos szemlélete, hogy a világmindenség egységes egész és mindannyian a világmindenség részei vagyunk. Hangsúlyozta a békére nevelés fontosságát is. A gyermekek maguk tapasztalják meg, hogy a másik ember – más a bőrének színe, más a haja, az anyanyelve, a hite vagy a világnézete – lényegében hozzá hasonló: gondolkodik, érez és szeretetre, békességre vágyik. A nevelésének legfontosabb célja a függetlenség biztosítása volt, mert aki nem független az szabad sem lehet.

Óvodai nevelésünk a Montessori alapelvekre épül, melyek a következők:

Az abszorbeáló lélek, mint jellegzetes kifejezés azt jelenti, hogy a gyermek pszichikai felépítése különbözik a felnőttétől. Míg a felnőtt emlékezetébe vési az ismereteket, a gyermek magába szívja. Ez a gyermek első hat évére jellemző tudatállapot, amikor az őket körülvevő világ információit szívják magukba.

Az érzékenységi periódusok elve azt jelenti, hogy a gyermek bizonyos ingerek befogadására, ismeretek elsajátítására fejlettségének egy adott szakaszában intenzívebben képes. Ez az érzékenység egyénenként különböző időpontban jelentkezik. A szakaszoknak megfelelően a gyermeket érdeklődése, akarata viszi előre a megismerési folyamatban.

A Montessori pedagógia alapja, a gyermekbe vetett bizalom. A gyermekben megvan a cselekvésnek és a világ megismerésének a vágya. A gyermek saját tevékenysége, saját tapasztalatai által tanul. Itt nemcsak ismeretszerzésre kell gondolnunk, hanem szociális tanulásra is. A gyermekek az együttélés során sajátítják el, az egészséges életmód, a környezet védelmének a szabályait, a jó szokásokat, a rend szeretetét. Fontos a gyermek függetlenségének biztosítása. Ez csak akkor lehetséges, ha a

berendezési tárgyak, a bútorok, könyvek, játékok és a Montessori eszközök mindig a gyerekek számára elérhető magasságú polcon, témák szerint csoportosítva, átláthatóan, a megszokott helyükön vannak.

A személyközpontúság, a gyermek mély megismerését, megfigyelését és tanulásának egyéni ütemben való haladását jelenti. A figyelem intenzív koncentrációja a tevékenység közben elért elmélyülést jelenti. Amennyiben a gyermek érzékeny bizonyos fajta ismeret befogadására, és ahhoz megtalálja környezetében a problémát jelentő helyzetet, feladatot, eszközt, elmélyülten járja végig a megismerés útját. Szinte magába szívja a tapasztalatokat, ismereteket, képességei, készségei magasabb szintre emelkednek. Mindig akkor és annyit segít a pedagógus, amennyire szüksége van a gyermekeknek a továbblépéshez. Ha ezt nem vesszük figyelembe, később nehezen pótolható, vagy pótolhatatlan elmaradások keletkeznek.

A Montessori pedagógia célja az összetartozás, az egymásra figyelés, az önfegyelem és felelősségtudat fejlesztése. A szociális magatartás fejlesztésének érdekében a csoportokban vegyes életkorú gyerekek alkotnak egy közösséget. A szeretet, a ragaszkodás a mindennapi együttlét során alakul ki.

A pedagógus segítőtársa a gyermeknek. Minden gyermek érzi és tudja, hogy a pedagógus ott van a háttérben, bármikor fordulhat hozzá segítségért, felvilágosításért, kellékekért. Megvédi játékának, tevékenységének nyugalmaát valamint segít abban is, hogy más gyermektől kérjen vagy kapjon segítséget illetve más gyermeknek adjon segítséget. A gyermekeknek természetes, hogy nem zavarják egymást, megtanulják a problémák békés megoldását, egymás másságának megértését, értékeinek megbecsülését, esetleges gyengeségeik elfogadását, elnézését. A kölcsönös megértés és szeretet, az interakciók, önmaguk és egymás megismerése, a közös élményeknek eredményeképpen alakul ki a harmonikus gyermekközösség. Minden csoportban minden Montessori eszközből csak egy van, hogy a gyermekek megtanulják egymást kivárni, a másik foglalatosságát tisztelni. Alapszabály, hogy egymást nem szabad zavarni, bántani, nem szabad rombolni, örülnek egymás eredményeinek.

A pedagógus a magatartásával és a környezettel biztosítja a gyermekek szocializációját, képességeik differenciált fejlesztését, a szép iránti vonzalmuk kialakítását. Saját tapasztalatok alapján tesznek szert az alapvető ismeretekre, a problémamegoldó gondolkodásra, a kreativitásra. Gyönyörködnek a művészeti alkotásokban, észreveszik a szépet.

Az óvodában elsődleges feladatok közé tartozik az önállóság fejlesztése. Ezt szorgalmazzuk a mindennapi élet során, ezt segítjük a Montessori eszközök használatával. A gyermekek saját tevékenységük által tanulnak, többnyire magukat, önállóan javítják ki tévedéseiket.

Minden gyermek külön személyiség. Először a pedagógus alakít vele kötődő, jó kapcsolatot, de egyidejűleg elvezeti azokhoz a kisgyermekekhez, akikkel feltételezhetően szívesen játszik majd együtt. A gyermekek közötti kapcsolatokat ápoljuk, erősítjük. Az egyre több kapcsolat rendszerre szerveződik, a közös élmény, munka, játék, ének, tánc, mesehallgatás összeköti a csoportot.

Montessori megfogalmazásában a szeretet a kreativitás forrása. Kreativitáson nemcsak valami újnak a létrehozását érti, hanem minden érdeklődéssel, buzgalommal, odafigyeléssel végzett tevékenységet. Ez érvényes a gyermeki munkára, a játékokra, az éneklésre, a mesemondásra és minden egyébre. A gyermek környezetében minden esztétikus, mert a szép tárgyaknak felszólító jellegük van. Megtanulnak a tárgyakkal, a játékszerekkel kíméletesen, óvatosan bánni,

megcsodálják, szeretik és védik a természetet. Észreveszik a hangok, zörejek, színárnyalatok sokféleségét és szépségét.

Általánosan elfogadott nézet, hogy a gyermek legfontosabb tevékenysége a játék. Ugyanakkor azt is tudjuk, hogy a gyermekek nagyon örülnek, ha valami „igazi” munkát végezhetnek, „dolgozhatnak.” Örömet leli benne, mert ezzel tudják biztosítani függetlenségüket a felnőttől.

Az önállóan elvégzett tevékenységek fejlesztik a feladat- és kötelességtudatukat, kitartásukat, állhatatosságukat.

A tudás forrása nem a pedagógus, hanem a gyermek tevékenysége során szerzett tapasztalat. Olyan környezetet alakítunk ki a gyermek körül, amelynek felszereltsége biztosítja a gyermek örömteli játékát, fejlesztését, ismeretszerzését szabadon választott játékos tevékenység által.

Montessori figyelembe vette a gyermek érdeklődését, felfedezési vágyát olyan eszközöket dolgozott ki számukra, amelyek könnyebbé teszik a dolgok tulajdonságainak megismerését. Az eszközökkel folytatott manipulálás egyidejűleg biztosítja minden egyes gyermek számára a felfedezés örömet, a gondolkodási műveletek gyakorlását, eljuttatását a problémák gyakorlati megoldásától az elvont összefüggések megértéséig. Az eszközökkel folytatott manipulálás előkészíti a gyermek kezét az írásra.

Montessori által kifejlesztett eszközök a fejlesztő játékokra jellemző ismérvekkel rendelkeznek, az azokkal folytatott manipulációt sajátos munkának nevezi, tapasztalataink szerint az óvodások ezeket a tevékenységeket játékként élik meg.

A pedagógus feladata, hogy figyeljen, segítsen játékban, munkában, tanulásban egyaránt. Törekedjen a gyermek adottságainak kibontakoztatására.

Valójában a gyermekek életében a játék, a munka és a tanulás nem egymástól különálló folyamatok vagy tevékenységek. Játék által is tanulnak, munka közben is játszanak, sőt a munkát és a tanulást is játékként élik meg.

A pedagógus részéről a gyermekek megfigyelése állandó készenlétet jelent, ezáltal ismeri meg a gyermek személyiségjegyeit, tulajdonságait.

Óvodánkban a hagyományos játékok mellett a Montessori fejlesztőeszközök is megtalálhatóak, melyek speciális tulajdonságokkal rendelkeznek és ezeken a területeken fejlesztik a gyermekek készségeit és képességeit:

- mindennapi élet gyakorlatainak eszközei,
- érzékelést fejlesztő eszközök,
- a matematika eszközzrendszere,
- a kozmikus nevelés eszközei
- az anyanyelvi eszközök, magyarul és angolul

A mindennapi élet eszközeinek használata során megtanulnak magukról és a környezetükről gondoskodni, például öltöztető keretek segítségével gombolni, cipzárzni, cipőfűzőt kötni. A legfiatalabb kortól kiválóan fejleszthetők a manuális-, finommotoros képességek, ami nagy segítséget jelent majd az írás, olvasás tanulásánál.

Az érzékelést fejlesztő játékok gyakorlásával a gyermekeknek finomul a látása, hallása, szaglása, tapintása, térlátása.

A matematikai eszközök segítségével ismerik meg a mennyiségeket és a számokat, a kézzel történő manipuláció során könnyen elsajátítják az elvont fogalmakat.

A kozmikus nevelés eszközeinek használatával állattani, növénytani, fizikai, földrajzi és történelmi ismeretekhez jutnak.

A nyelvi játékokkal javul beszédészlelésük, bővül a szókincsük, a hangokkal, betűkkel ismerkednek és elkezdenek akár olvasni és írni is.

A gyermek fejlődéséhez fokozatosságra van szükség, ezért az eszközök egymásra épülnek, de egy eszköz önmagában is alkalmas különböző, eltérő nehézségű feladatok megtapasztalására.

Az eszközök bemutatása a 3 lépcsőfokú lecke alapján történik, mely a gondolkodás különböző síkjait hozza működésbe. A háromfokozatú leckét a pedagógusok alkalmazzák az alábbi lépésekben:

1.A nevelő létrehozza a kapcsolatot a tárgy és neve között (a pedagógus megmutatja, megnevezi pl. ez a legkisebb, ez a legnagyobb).

2.A megjegyzés – rögzítés fázisa (minden gyermeknél különböző időtartamot vesz igénybe). A pedagógus megbízásokat ad a fogalom rögzítésére, cselekedtetni a gyermeket. Az ismétlésnél a pedagógus biztosítja az érdeklődés fenntartását, sokrétűségét. A felismerés a gyermek által történik.

3.A tárgy és a neve közötti kapcsolat rögzítésének visszakérdezése. A gyermek passzív szókincse aktívvá válik. Így most már a tárgyat és a nevét is birtokolja. Ez a második lépcsőfok kontrollja. (pl. amikor megnevezteti tárgyat: – Ez melyik?)

Ha a folyamat közben a gyermek valamelyik lépésnél elakad, visszatérünk az előzőre, és annak ismétlésével juttatjuk el a biztos tudásig.

A legtöbb eszköz azzal a tulajdonsággal rendelkezik, hogy a gyermek önmagát ellenőrizheti, észreveheti, ha hibázott, megtalálja a helyes megoldást. Felnőtt segítsége nélkül, egyedül tudja megoldani a problémát, ezáltal fejlődik az önállósága, önismerete, önbizalma, nem lesznek kudarcélményei. A pedagógus minden egyes gyermek teljesítményét saját előző teljesítményéhez méri és értékeli. A Montessori alapelvek és eszközök ma is érvényesek és időtállóak.

A pedagógusok a gyermekek érdeklődését, érzékenységi periódusát követve saját maguk is készítenek fejlesztőeszközöket.

IV.2. A kétnyelvű nevelés, a magyar és az angol nyelv

A mai világban az angol nyelv az egyik legelterjedtebb, az üzlet, a tudomány, a kultúra legfőbb nyelve. Világunk kinyílt, egyre gyakrabban találkozunk más országok, más kultúrák embereivel. Maria Montessori felfedezései szerint a gyermekek első hat életévükben a legérzékenyebbek a nyelvek iránt, ebben az időszakban sajátítják el őket legkönnyebben. Óvodánkban a gyermekek az angol nyelvet, ill. a magyar nyelvet természetes, élő módon, utánzás útján az erre legérzékenyebb korban játszva sajátítják el. A három és hat éves kor közötti kisgyermekek különösen kíváncsiak a szavakra, nyelvekre, ez után az érzékeny periódus után egy idegen nyelv megtanulása sokkal

nehezebbé válik. A "one person - one language" stratégiát követjük. A gyermek a nyelvet személyhez kötik, ezáltal tudják elkülöníteni őket.

A magyarul beszélő óvodapedagógus mellett egy, az angolt felsőfokon beszélő pedagógus is dolgozik a gyermekekkel, ő mindig minden helyzetben angolul szólal meg. Nem külön angolórákkal tanítjuk a nyelvre a gyermekeket, hanem természetes módon a játék, a tevékenységek, a foglalkozások közben folyamatosan használjuk. A nyelvelsajátításnak a személyhez kötődő, természetes élethelyzetben történő használatát tartjuk hatékonynak, megértik majd beszélni kezdik az angol nyelvet.

Az óvoda könyvtárában magyar és angol nyelvű könyvek, gyermekirodalom és szakirodalom is megtalálható. A könyvtár az épület központi területén a közösségi térben található, az óvoda nyitvatartási idejében, minden óvodahasználó számára elérhető, a gyermekek, pedagógusok és szülők is hozzáférnek.

IV.3. Az előkészített környezet

A csoportszobák tágasak, világosak, a bútorzat és a berendezési tárgyak színben, stílusban, hangulatban derűsek. A játékok és fejlesztőeszközök a gyermekek számára elérhető helyen vannak. A nyitott polcokon a hagyományos játékszerek mellett megtalálhatóak a Montessori fejlesztőeszközök is. Minden játék a polcokon mindig ugyanott található, ez segíti a gyermeket a tájékozódásban, a rend fenntartásában és átláthatóságban valamint a kiszámíthatóságban. A játékszereket és fejlesztő eszközöket mindig a helyéről tudják elvenni és oda tudják visszatenni. A rend nem egy külső személy által fenntartott állapot, hanem a belső rendet kialakító környezeti hatás.

Biztosítjuk a szabad területet is, ahová a gyermekek kis szőnyegeiket tehetik, ha a földön akarnak játszani, ezeket összegöngyölve az eszközökhöz közeli tartókban tartjuk. Ugyancsak nyitott polcon tartjuk a rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, szükséges eszközöket. A szobában vannak építőjátékok, konstrukciós játékok, szerepjátékhoz kellékek, társasjátékok. A polcokkal leválasztott kisebb kuckókba visszavonulhatnak a gyermekek, ha hangulatuk, játékuk úgy kívánja. Van babasarok, babakonyha, kis háztartási eszközökkel, folyóvízzel, porcelánedényekkel, rozsdamentes főzőedényekkel. A babaszobában szép babák, játékállatok vannak. Elmaradhatatlan a kincsesláda, melyből mindenféle kelléket bármikor elő lehet varázsolni és játékaikban kreatívan felhasználni.

Hangulatos, szépen dekorált olvasó sarokban alacsony polcra helyezzük a könyveket, a gyermekek tetszés szerint elővehetik, nézegethetik, olvashatnak.

A gyermekek étkezéséhez szükséges tányérokat, poharakat, evőeszközöket is a csoportszobában, zárt szekrényben, de ugyancsak a gyermekek számára elérhető helyen tartjuk. Így ezeket terítésnél a gyermekek önállóan tudják elővenni. Montessorival egyetértve fontosnak tartjuk, hogy az étkezéshez használt edények anyaga porcelánból van. Ez motiválja a gyermekeket, hogy megtanuljanak azokkal óvatosan, finoman bánni.

A falon nagy számjegyű óra található. Tájékozódásukhoz az öltözőszekrényükre a nevüket írjuk és fényképüket rakjuk. A gyermekek munkáit falitáblára helyezzük. A falakat képek, térképek, fotók, művészi reprodukciók díszítik az aktuális évszaknak megfelelően. A gyermekek által beállítható naptár és időjárás-tábla szintén a falakat díszíti. Minden gyermeknek elérhető helyen van a névvel ellátott doboza, melybe rajzaikat, alkotásaikat és kincseiket gyűjtik, helyezik. A csoportszobában található szobanövényeket a gyermekekkel közösen ápoljuk.

IV.4. Egészséges életmód alakítása

Az egészségnevelés áthatja az óvodai élet valamennyi mozzanatát.

Megteremtjük a testi, lelki és szociális jólét állapotát, a biztonságos tárgyi környezetet, a gondozási teendőket.

Megalapozzuk az egészséges életvitel iránti igényüket az egészségmegőrző szokásokkal, a napirenddel. Felkészítjük a gyermekeket a mindennapi élet feladataira az egészségnevelés, környezeti nevelés területén a szülőkkel együttműködve, megfelelő szakemberek bevonásával. Fejlesztjük képességeiket és korrigáljuk esetleges életmódbeli szokásaikat.

Az óvoda az évszaknak és időjárásnak megfelelően téli és nyári napirend szerint működik, hogy a gyermekek minél több időt töltsenek a szabad levegőn. Figyelünk arra, hogy az időjárásnak megfelelően legyenek öltözve és a szabad mozgásban ne akadályozza őket a ruházatuk. Gondoskodunk arról, hogy óvodásaink a szabadban minél többet mozogjanak és idejüket egészséges játékkal vagy egyéb hasznos tevékenységgel töltsék.

A gondozási feladatoknál a pedagógus figyeli a gyermek egyéni szükségletét, életkori sajátosságait, helyzetét, otthoni szokásait. A gondozás közben is megteremtjük a szoros kapcsolatot, a testi kontaktus örömét, a testközelség pozitív élményét.

A beszkoktatáshoz és a beilleszkedéshez az óvoda minden dolgozója optimális segítséget nyújt.

A csoportban kialakított nyugodt, derűs légkör, a kiegyensúlyozott élettempó és napirend elősegíti az önmagukkal kapcsolatos gondozási feladatok önálló végrehajtását. A vegyes életkorú csoportból adódóan ezeket a mozdulatokat az utánzás, egymás segítése miatt, gyorsabban sajátítják el a gyermekek. Kialakítjuk a tisztasági és rendezettségi (ruházat) igényüket. Szükségeiket a gyermekek bármikor elvégezhetik, ivás, kézmosás, wc. használat, hajuk rendezése, vetkőzés, öltözés. Figyelünk a segítségnyújtás megfelelő időpontjára és mértékére. Észrevesszük a gyermekek legkisebb fejlődését, sikerét ezen a téren is, és velük együtt örülünk.

Figyelembe vesszük a gyermekek mozgásigényét, lehetővé tesszük, hogy óvodásaink a különböző tevékenységeket a számukra legkellemesebb testhelyzetben végezzék, pl. rajzolhatnak, rakosgathatnak, könyveket nézegethetnek guggolva, fekvé stb. Nem kell sokáig egy helyben vagy szótlannul lenniük, bármikor helyet változtathatnak, beszélgethetnek. Naponta akár többször is táncolunk és tornázunk.

Abban szocializálódnak, hogy halkán beszélünk egymáshoz, A bútorokat vagy egyéb tárgyat minél kisebb zajjal mozdítjuk el a helyéről, ezáltal is fejlődik mozgásuk valamint elérjük, hogy ne terheljen bennünket felesleges zajártalom

Montessori sajátos eszközöket dolgozott ki az öltözködés mozzanatainak játékos elsajátítására: a gombolás, fűzés, kötés, stb. gyakorlását lehetővé tevő kereteket. Ezekkel játékosan ügyesítik kezüket és tanulnak meg önállóan öltözködni.

Az egészséges életmódra nevelésnek fontos része a helyes és kulturált étkezés. Biztosítjuk a tányérváltást, a megfelelő evőeszközöket, szalvétát, az ízléses terítést önkiszolgálással. Az étkezéseknél akár folyamatosan történik, akár egyszerre a pedagógusok követik, hogy melyik gyermek mennyit evett, ivott. Figyeljük a gyermekek különböző adottságait, ízlését, állapotát. A gyermekek egyszerre kevés ételt szednek a tányérjukra, ha ezt elfogyasztották, újból tesznek. A gyermekek az óvodában bármikor ihatnak vizet. Az étkezés esztétikája és hangulata, a pedagógusok példamutatása növeli az

evés élvezetét. A gyermekek reform, vitamindús, kellő fehérjét tartalmazó, zsírszegény étkeztetésben részesülnek. Ebéd után a saját poharukat, fogkefájukat, fogkrémet használva tisztítják meg fogaikat.

Az óvodás gyermekek alvásiigénye nagyon különböző. Ebéd után közösen pihennek, mesét, zenét, altatódalt hallgatnak. Az a gyermek, aki ennyi idő alatt nem aludt el, a pedagógus felügyeletével csendesen tevékenykedik a szoba másik területén.

Biztosítjuk a mindennapos testnevelést és egyszer hetente a testnevelés foglalkozást. Figyelemmel kísérjük a gyermekeknek minden apró megnyilvánulását, a betegség legkisebb jelére is felfigyelünk és megtesszük a megfelelő intézkedéseket. A beteg gyermekeknek külön helyiséget biztosítunk.

Megalapozzuk a környezet védelméhez, óvásához és a fenntartható fejlődéshez kapcsolódó szokásokat, takarékoskodunk az energiákkal.

Az egészségnevelési, egészségfejlesztési program az aktuális nevelési év munkaterv mellékletében található.

IV.5. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

A gyermekközpontú pedagógia és a semleges világnézeti nevelés alkalmazásával segítjük a gyermekeket, hogy koruknak, képességeiknek, fejlettségüknek megfelelő módon és tempóban nevelkedjenek.

Montessori a kozmikus nevelés problematikáján belül taglalja az ember szerepét. Felhívjuk a gyermekek figyelmét az emberi alkotásokra, rámutatunk arra, hogy mi mindent alkotott az ember, tiszteletet ébresztünk és megbecsülést minden alkotó ember iránt. A művészet, a tudomány és az ipari termékek összekötik egymással az embereket. Montessori pedagógiáját jellemzi: az egész emberiséget átható szeretet, egymás megértése, elfogadása, megbecsülése. Nagyon fontosnak tartja a gyermekeket megtanítani arra, hogy az embereknek mindenhol – bárhol éljenek is a Földön – azonos szükségleteik voltak, vannak, csak különböző formákban elégítik ki azokat. Így mindig mindenkinek szüksége van lakásra, ruházatra, enniivalóra. Megláttatjuk az azonosságot a sokszínűségben. Mindenütt átadják az idősebbek a tapasztalataikat a fiataloknak.

A magyar állampolgárságú és anyanyelvű gyermekek vegyes csoportjában fejlődnek inkluzív módon a nem magyar állampolgárságú gyermekek. Jellemző a multikulturális környezetet. A családok sokszínűségéből fakad, hogy különleges életformát, szokásokat hoznak magukkal a gyermekek, ezek az értékek megjelennek a mindennapokban és a gyermekcsoport többi tagja is gazdagodik általa. Az inkluzív, befogadó szemléletet alkalmazzuk. Minden egyes gyermek igényeit, testi-lelki szükségleteit figyelembe vesszük. A befogadás személyes, egyéniséghez igazodó, differenciált.

Minden nevelési évben a gyermekek a saját, megszokott környezetében maradnak.

A családdal közösen segítünk, hogy a gyermekek megtalálják helyüket az óvodában. A szülőkkel egyeztetve ismerkednek az óvodai környezettel, pedagógusokkal. Megalapozzuk és megszilárdítjuk a szocializációhoz szükséges akarati, erkölcsi tulajdonságokat.

A korai szocializáció az érzelmeken keresztül működik, alapja a kötődés, ennek legfontosabb színtere a család. A gyermek szocializációja a személyes énjének a kibontakozásával kezdődik. A fejlődéssel nő a szociális tér és sokasodnak a szocializációs hatások, a családon kívüli színterek is

egyre fontosabb szerepet kapnak a gyermek életében. A gyermek megtanulja megismerni önmagát és környezetét, elsajátítja az együttélés szabályait és az elvárt viselkedésmintákat.

A szocializációt segíti az óvoda szervezeti és működési formája, a szabály-és szokásrendszer és annak következetes betartása, mely biztosítja a nyugodt, kiszámítható légkört és hangulatot. Egy csoportba különböző életkorú gyermekek tartoznak, megértik és elfogadják egymást. A pedagógusok által közvetített mintákat látjuk az együttjátszásukban. Naponta kezdeményezünk tevékenységközpontú, kapcsolatteremtő, együttműködésre motiváló és kommunikációt is fejlesztő játékokat.

Komplex módon dolgozzuk fel az érzelmi nevelés témáit, ezáltal jobban megismerik önmagukat és társaikat is. A szociális magatartás fontos eleme a másság elfogadása, a tolerancia fejlesztése, az állatok, növények szeretete, gondozása és védelme.

A szabály- és szokásrendszer biztosítja a cselekvési, mozgási és választási szabadság kereteit. Tiszteletben tartják mások igényeit, határait, a játszó társaikat nem zavarják. Ezt szolgálja az a kisméretű szőnyeg is, ami területet jelöl ki a térből. Aki ráteszi a játékát a szőnyegre, senki nem próbálja azt elvenni. A gyermekek szívesen segítik egymást, de tudnak felnőtől segítséget kérni és elfogadni is. Képesek önálló döntéseket hozni. Úgy neveljük önálló életre őket, hogy lehetőséget, időt biztosítunk arra, hogy amit el tudnak végezni egyedül, azt megtehessek.

Törődnek környezetükkel, rendezetten tartják a személyes és a csoport dolgait, tárgyait. A programok által biztosítjuk az élményekben gazdag, tevékeny óvodai életet. Az óvodában megünnepeljük a gyermekek születésnapját. A közösség, a csoportba tartozás érzését erősítjük az érdekes programokkal, a közös kirándulásokkal, kulturális intézmények programjainak látogatásával. Az együtt átélt élményeket fotókkal is dokumentáljuk, amit a csoportszobákban is kifüggesztünk. Szívesen nézegetik és kezdeményeznek beszélgetéseket az átélt élményekről.

A gyermekek behozhatják kedves játékaikat, amit pihenésnél használnak.

A pszichológus segíti a pedagógusokat abban, hogy megismerjék és megértsék a gyermekek személyiségét, viselkedését valamint tanácsokat ad számukra, igény esetén a szülőknek is.

IV.6. Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés mindkét nyelven az összes tevékenységi formában megvalósuló feladat, fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezet, helyes mintaadás-és szabálykövetítés - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdésekre támogatására és a válaszok igénylésére fordítjuk a figyelmet.

A GMP diagnosztikával 3 éves kortól a gyermekek hallásának épségét ellenőrizzük valamint a beszédészlelési és beszédmegértési - feldolgozási folyamatait mérjük. Az eredmények alapján tervezzük a fejlesztendő területeket egyéni vagy csoportos formában. Naponta használjuk a csoportokban a beszédészlelés fejlesztésére szolgáló játékokat. A gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítjuk a változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A gyermekek olvasóvá nevelést a legfiatalabb kortól megalapozzuk a mesélés, verselés napi tevékenységein keresztül valamint a könyvekhez való kötődésükkel. Az óvoda könyvtárában magyar és angol nyelvű könyvek, gyermekirodalom és szakirodalom is megtalálható. A könyvtár az épület központi területén a közösségi térben található, az óvoda nyitvatartási idejében, minden óvodahasználó számára elérhető, a gyermekek, pedagógusok és szülők is hozzáférnek.

Ösztönző környezetet biztosítunk az értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő tartalmakkal. Az értelmi nevelés során egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás - alkotóképesség – fejlesztése történik.

V. A program megvalósításának személyi és tárgyi feltételei, az óvodai élet megszervezésének elvei

V.1. Személyi feltételek

Óvodai munkánkat egyedivé teszik a pedagógusok és a nevelést segítők, elfogadó, támogató, személyisége, akik a Montessori szemléletet, értékrendet és módszertant alkalmazzák és mintát jelentenek a gyermekek számára.

Sajátos gondolkodású és érzékenységű ön azonos emberek. Hitelesek és nyitottak, akik tisztelik, szeretik és bíznak a gyermekekben, építenek értelmükre. Minden gyermekkel külön, egyénileg foglalkoznak, ismerik egyéniségüket és képességeiket, segítik őket a saját útjukon a saját tempójukban fejlődni. Ápolják tehetségüket és érdeklődési körüknek megfelelő információkkal látja el őket. Érzelmi biztonságot nyújtanak minden egyes gyermek számára. A gyermekek megfigyelésével törekszenek a mély megismerésükre. Ez az alapja, hogy tudják, a gyermekek a fejlődésük melyik szakaszában tartanak, mert ennek megfelelő segítik játékokkal, feladatokkal és eszközökkel őket.

A pedagógusok azzal a képességgel rendelkeznek, hogy tervezett feladataikat, elképzeléseiket a élő pedagógiai helyzetekben képesek rugalmasan módosítani. A parancsoló, irányító ismereteket közlő pedagógus helyett nálunk a segítő, támogató, tájékoztató, lehetőségeket felkínáló pedagógus jelenik meg, aki nem a gyerekek fölött áll, hanem mellettük.

A pedagógusok a nevelés tartalmáról, a pedagógiai vonatkozású felvetésekről, ötletekről azonosan gondolkoznak, felismerik és kihasználják a gyermekek érzékenységi periódusait.

Lehetőséget teremtenek, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Jól tudnak csapatban dolgozni, figyelnek a társuk munkájára és segítséget nyújtanak egymásnak. Ismerik és megfelelően használják a Montessori eszközrendszert. Elősegítik és támogatják a kétnyelvű nevelést. Pozitív viszonyt alakítanak ki a munkatársaikkal, a szülőkkel és a vendégekkel. Napi, közvetlen a kapcsolat a szülő és pedagógus között, mert a sikeres nevelés csak együttműködéssel valósítható meg

Külsejük csinos, vonzó, esztétikus, szeretik a környezetükben a tisztaságot és rendezettséget. Beszédük halk, nyelvtanilag helyes és kedves, de nem kedveskedő, megfelelő stílusú.

Pozitívan értékelik, hogy szakmailag új információkat és tudást szereznek a házi továbbképzések előadásából és bemutatóiból.

A korai fejlesztés érdekében a szakmai munkát logopédus, tanító, gyermekpszichológus is segíti.

Az intézményben a gyors kapcsolattartásra az infokommunikációs eszközöket és az online csatornákat használjuk.

V.2. Tárgyi feltételek

Az óvoda épülete, kertjét, berendezései úgy vannak kialakítva, hogy az a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, de megfelelő munkakörnyezetet biztosít a munkatársaknak valamint átláthatóságot, kényelmet a szülőknek, vendégeknek is.

Óvodásainkat érzelmi biztonságot nyújtó, egészséges, esztétikus környezettel, gazdag és változatos tárgyi felszereltséggel vesszük körül. A sok ablak biztosítja a természetes fény áramlását, a csoportszobák tágasak, világosak, külön mosdóval és öltözővel. Az öltözőszekrényeken a gyermekek neve és a róluk készült fotó látható. A többi személyes holmijukon is a nevük szerepel, nincsenek jelek.

Az előkészített környezet a gyermekek szükségleteihez és méreteihez igazodik, az ergonom bútorok és a praktikus berendezések a kényelmet szolgálják.

A gyermekek mozgásigényét a tornaszobában vezetjük le. A bútorok és berendezési tárgyak mérete igazodik a gyermekek méretéhez, így ez arra ösztönözi őket, hogy önállóan kiszolgálják magukat.

A csoportszobák hagyományos berendezése Maria Montessori pedagógiájából eredően: a gyermek méretű bútorok, nyitott polcok, természetsarok, olvasó sarok, gyermekméretű eszközök az önellátáshoz, takarításhoz, állat- és növénygondozáshoz, kertészkedéshez. Mindezeket kiegészíti a babaszoba-babakonyha, sok játékszer, rajz és barkácsoló eszközök.

A kreatív pedagógusok összehangolt és irányított munkájával valósítjuk meg a változatos hangulatot az évszakonkénti dekorációkkal.

A hatalmas kertben a gyermekek sokféle és változatos játékszereket használnak.

V.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvodában egész évben szorgalmi időszak van, minden csoport tervszerűen és tudatosan tervezi és szervezi a pedagógiai feladatait, a nevelés-oktatás tartalmát, csoportösszevonások nincsenek.

Az óvodai élet kereteit a hetirend és a napirend biztosítja, mely érzelmi biztonságot nyújt a gyermekeknek a rendszeresség és az ismétlődések miatt.

A szabály- és szokásrendszer biztosítja a cselekvési, mozgási és választási szabadságot. Tiszteletben tartják mások igényeit, határait, a játszótársakat. Ezt szolgálja az a kisméretű szőnyeg, ami területet jelöl ki a térből. Aki ráteszi a játékát a szőnyegre, eldönti, hogy egyedül vagy párban vagy kiscsoportban szeretné azt használni. Hangsúlyos a gyermekek önállóságának és függetlenségének biztosítása, gyermekek szívesen segítik egymást, képesek önálló döntéseket hozni.

A hetirend tartalmazza a testnevelés foglalkozást, az egyes gyermekek vagy kisebb csoportok számára a speciális foglalkozásokat, a logopédiát, úszást. A korai fejlesztés érdekében a szakmai munkát logopédus, gyermekpszichológus, tanító is segíti.

A nyári és téli napirend biztosítja, hogy a gyermekek minél hosszabb időt töltsenek a levegőn szabad mozgással. A nyári időszakban is tervszerű, fejlesztő foglalkozásokat kezdeményezünk. Ennek megfelelően változnak a gondozási, szervezési feladatok.

A napirendet a folyamatosság és a rugalmasság jellemzi, melyben kiemelt szerepe van a játéknak és a szabad tevékenységnek, ebbe épülnek be a mindennapi élet munkamozzanatai. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez.

Általános napirend:

7.00 – 9.30 érkezés, játék, komplex foglalkozás, egyéni fejlesztés

8.00 – 9.30 folyamatos reggelizés

9.30 – 10.30 tudáskör, csendkör, foglalkozások

10.30 – 11.30 levegőzés, séta, kertészkedés, udvari tevékenységek, kezdeményezések

11.30 – 12.00 tisztálkodás, terítés

12.00 – 13.00 ebédelés

13.00 – 13.30 tisztálkodás, fogápolás, mese- és zenehallgatás

13.30 – 14.45 pihenés, egyéni igények szerint

14.45 – 17.00 ébredés, folyamatos uzsonnázás, játék, szabadon választott tevékenységek, foglalkozások kezdeményezése, hazabocsájtás

Óvodánk egyik specialitása, hogy a nevelőtestület minden nevelési évben hangsúlyos területeket jelöl ki, ami a tartalmi munkánkat frissíti, aktualizálja, élményekkel szolgál a gyermekeknek, bővíti ismereteiket és mi magunk is sokat tanulunk általa. A hangsúlyos területek meghatározásakor a nevelőtestület hozza a javaslatait, ötleteit, ami számos innovatív elemet is tartalmaz, melyet a munkatervben rögzítünk.

Óvodánk másik specialitása a tudáskör és a csendjáték. A tudáskörben a gyermekek érdeklődését felkeltve, kötetlen formában, a heti tervekben szereplő témákban nyújtunk új ismereteket. A csendjáték különleges, meghitt hangulatú értékes pillanat, ami a tanulás szempontjából is jelentős. Ilyenkor néhány másodpercre,, percre egymásra koncentrálna vagy a külső, közösségben ritkán hallható zajokat figyeljük meg.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. A egyes csoport sajátosságait figyelembe véve a pedagógusok differenciáltan tervezik a gondozási, nevelési-oktatási, közösségi élet irányításának feladatait.

Az Alternatív Pedagógiai Programunk tartalmával összhangban az intézményünkben saját szerkesztésű csoportnaplót használunk. A működési rendünk, a Montessori módszertan és a kétnyelvű nevelés miatt valamint az elektronikus tervezés miatt egyedi szerkesztésű óvodai csoportnaplókat használunk, felépítése és tartalma megegyezik az A.TÜ 727/új r.sz.

dokumentummal. Az előlapon az óvodavezető aláírásával, bélyegzővel, dátummal nyitja meg és zárja le a naplót.

A csoportnapló tartalmazza az éves terveket, a nevelési feladatokat, a szabály-és szokásrendszert, melyet évente egyszer rögzítünk. Az értékelő feljegyzéseket és a szervezési feladatokat negyedévente dokumentáljuk, a gyermekcsoport életéről történő feljegyzések aktualitásnak megfelelően történnek. A csoportnapló melléklete a tematikus, hetitervek és a foglalkozás tervezetek gyűjteménye.

A csoportok pedagógusai éves tervet készítenek pedagógiai munkájukról. Ezek a tervek az évszakok köré épülnek. A terveket a pedagógusok tematikus, heti bontásban rögzítik.

Ebben követjük a természet változásait, beiktatjuk az ünnepeket, a hangsúlyos területek témáit, ismerkedést a társadalmi környezet egyes helyeivel, mozzanataival, a gyermekek érdeklődésének területeit.

Tervünket rugalmasan kezeljük és mindig a helyzetnek megfelelően módosítjuk. Szervezett foglalkozást tervezünk testnevelésből heti egy alkalomra meghatározott napra és időpontra.

A Környezettudatos nevelési programunknak része, a reform táplálkozás, a kertészkedés, a komposztálás és a szelektív hulladékgyűjtés. Rendelkezünk a Zöld óvoda és Madárbarát kert címmel.

A világ tágabb megismerésére, tapasztalására a gyermekeknek óvodán kívüli programokat szervezünk. Évente öt alkalommal, délutáni időpontban a szülőkkel közös, élményeket jelentő programokat szervezünk.

V.4. Az óvoda kapcsolatai

Kapcsolat a családdal

A gyermekek és családok amennyiben van férőhely, folyamatosan csatlakozhatnak az óvodához. Az óvodaválasztás időszakában tájékoztatjuk a szülőket a Montessori módszer és a kétnyelvű nevelés sajátosságairól, alapelveiről, a vegyes csoport előnyeiről.

Az óvoda a családdal együtt neveli a gyermekeket, így a beszoktatás egyéni ütemben történik. Az első órák, napok tapasztalatai alapján, a szülőkkel értékelve a helyzetet hozzuk meg a közös döntéseket. A szülők és a gyermekek számára is új, érdekes részleteket tartalmazó ez a nevelési módszer, ezért nagy hangsúlyt fektettünk a családokkal az együttnevelésre. A szülőknek és a pedagógusoknak napi szintű, közvetlen és segítőkész a kapcsolata. A családi, összetartó csoportokban jó a hangulat és élmény a közös munka. Akik igénylik és szeretnék, meglátogatjuk őket otthonukban. Az eredményes együttműködés feltételeinek megteremtése érdekében, betekintést nyújtunk a csoport életébe, melyen keresztül a szülő tapasztalhatja, hogy gyermeke jól érzi magát.

Évente háromszor tartunk szülői fórumot, ahol az aktualitások után bemutatunk egy-egy Montessori fejlesztőeszközt, amit a szülők is kipróbálhatnak, felfedezhetnek.

A nyílt nap segíti a kapcsolattartást, mert a látogatók bepillantást nyernek a csoport mindennapjaiba. Megfigyelik, hogyan épülnek fel egy meghatározott téma köré a tevékenységek, milyenek a kapcsolataik, a játékban való elmélyülésük.

A fogadó órákon a gyermek fejlődéséről és eredményeiről egyénileg tájékoztatjuk a szülőket.

Kölcsönös és állandó az információ csere, ami mindenki számára biztonságot nyújt. A családokkal a kapcsolattartásra az online csatornákat is igénybe vesszük.

Segítünk a szülőknek a nevelési helyzetek megoldásában, javaslatokat teszünk, tanácsokat adunk.

Kapcsolat a bölcsődével és az iskolával

A nevelés folyamatosságának biztosítása érdekében kölcsönös szervezéssel találkozásokat, ismerkedést szervezünk a bölcsődével, ahonnan a gyermekek érkeznek, illetve az iskolákkal, amelybe a legtöbben járni fognak. Az előzetes ismerkedéssel lehetőséget nyújt a gyermekek megismerésére és megkönnyíti az átlépést a bölcsödéből az óvodába.

Amennyiben igény van rá, bölcsődei gondozók, iskolai tanítók, tanárok részére szervezünk előadást, bemutatót a Montessori pedagógia megismerésére, népszerűsítésére. Várjuk az iskoláktól a visszajelzéseket, hogy óvodásaink hogyan illeszkedtek be és milyen teljesítményt nyújtanak.

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

A közművelődési intézmények segítik a nevelői munkánk színvonalának emelését, ezért törekszünk a jó kapcsolat kialakítására és kínálatuk igénybe vételére, a lehetőségek kihasználására. Rendszeresen szervezünk könyvtár, bábszínház, színház-és múzeumlátogatást.

Az alábbi szervezetekkel tartjuk még a kapcsolatokat: Fenntartó, a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat intézményei, Oktatási Hivatal és Pedagógiai Oktatási Központ, Újbuda Önkormányzat, ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Független Pedagógiai Intézet, logopédus, gyermekpszichológus, az egészségügyi ellátást végző gyermekorvos és védőnő, úszás szervezőivel, edzőkkel, Tempus Közalapítvánnyal, Európai Montessori Egyesület, XI. kerületi Tűzország, Őrmezei Közösségi Ház, Gyes-Gyed lévő kollégákkal

Gyermekvédelem: A vezető vállal felelősséget a gyermekvédelmi munka információiért, a cselekvési–intézkedési terveiért, a megfelelő működésért. Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl ügyelünk a gyermek balesetek megelőzésére. A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmét szem előtt tartjuk, a titoktartási kötelezettséget betartjuk. A másság elfogadására, vallási, világnézeti vagy más meggyőződés tiszteletben tartására törekszünk. Biztosítjuk, hogy a gyerekeket semmilyen hátrányos megkülönböztetés ne érje.

V.5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermek (Nkt.4. § 13. pont):

a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:

a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,

ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,

ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,

b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A vezető gondoskodik arról, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (tehetséggondozást, illetve felzárkóztatást igénylők) speciális támogatást kapjanak.

VI. Az óvodai élettevékenység formái és az óvodapedagógus feladatai

Az óvodai élettevékenység formái a verselés, mesélés, az ének, zene, énekes játék, gyermektánc, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka, a mozgás, a külső világ tevékeny megismerése, a munka jellegű tevékenységek valamint a tudáskör, a csendkör.

A pedagógus feladatai ezekben a tevékenységekben:

- elfogadja a Montessori módszer szellemiségét, értékrendjét, folyamatosan képzzi magát
- alkalmazza a Montessori módszert és szemléletet
- ismerik és megfelelően használja a Montessori fejlesztő eszközrendszert, az önellenőrzésre alkalmas eszközöknél elkerüli az ellenőrzést, értékelést
- elősegíti és aktívan támogatja a kétnyelvű nevelést
- a vegyes csoport sajátosságait figyelembe véve differenciáltan tervezi a gondozási, nevelési- oktatási, közösségi élet irányításának feladatait a csoportnaplóban
- felismeri és kihasználja a gyermekek érzékenységi periódusait
- egyéni lapban vezeti a gyermek fejlődését, ha szükséges egyéni fejlesztési tervet dolgoz ki
- alkalmazza a pozitív megerősítéssel történő kommunikációt, aktív fegyelmet alakít ki, így elkerüli a büntetést és jutalmazást
- ismeri a többi csoportba járó gyermeket is
- aktív a közös projektek megvalósításában
- pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört teremt, amelyben a hibázás és javítás természetes
- tanulást támogató környezetet biztosít
- megszervezi a tanulást a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotának figyelembevételével
- a megfelelő módszer megválasztásával segíti a tanítás-tanulás eredményességét
- épít a gyermek előzetes tapasztalataira, ismereteire
- figyel a pontos fogalomhasználatára
- fejleszti az értelmi képességeket
- élményeket szervez, hogy kielégítse a gyermekek megismerési vágyát, kíváncsiságát, érdeklődését
- biztosítja a gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket

- önálló gondolkodásra, problémahelyzetek megoldására serkenti a gyermekeket
- lehetőséget biztosít a tanultak gyakorlati alkalmazására
- fejleszti a gyermek önállóságát, figyelmét, kitartását tapasztaltatás és cselekedtetés által
- felkelti és fenntartja az önálló tapasztalatszerzés és megismerés igényét, használja az IKT eszközöket
- megismerteti a gyermeket saját képességeivel, értékeivel, segít a pozitív énkép kialakításában
- tudatosan és megfelelően alkalmazza a képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, a digitális anyagokat és eszközöket
- megfelelő szakmai segítség nyújt a tanulási, magatartási problémákkal küzdő gyermekek számára
- a gyermekeket differenciáltan fejleszti
- a felzárkózásra szoruló és a tehetséges gyermekek számára fejlődési lehetőség biztosít

VI.1. A játék

A játék értelmes, önként, szabadon, választott, tevékenység, amelyben a gyermek személyiségének a környezethez való viszonya szabályos formában tükröződik. A játék az értelmi fejlődési folyamat egyik sajátos megnyilvánulási formája. Az értelmi fejlődés következtében tudunk egyre eredményesebben alkalmazkodni a külvilághoz. Az alkalmazkodást két folyamat segíti, az asszimiláció (hasonulás, hasonítás) és az akkomodáció (idomulás)

Utánzás

Minden játék fontos, mert hozzájárul a gyermek lelki egyensúlyának, harmóniájának megteremtéséhez. A játék során átélt érzelmek feszültségoldóak és komoly a személyiségfejlesztő szerepe.

Megfelelő helyet, időt, nyugodt légkört és játékeszközöket biztosítunk minden játéktevékenység számára. A pedagógusok minden játékfajta fejlesztő értékét ismerik.

A Montessori eszközök fejlesztő játékok, meghatározott fejlesztési területeik vannak, a velük folytatott tevékenység játék.

A Montessori eszközök leírását a tevékenységekben megvalósuló tanulás fejezetben ismertetjük.

A játékirányítás folyamán is érvényesül a Montessori pedagógia elve, a megfigyelés és a segítségnyújtás a megfelelő időben és mértékben. A játék gazdagításának érdekében kiegészítő anyagokat és eszközöket kínálunk vagy egy-egy ötletet adunk, javaslatot teszünk. Vigyázunk azonban, hogy a gyermekek elképzeléseit ne befolyásoljuk, velük örülünk sikereiknek.

Az értelmi fejlődés során alábbi játékperiódusokat különböztetjük meg: a gyakorló játék, a szimbolikus és a szabály játék.

A gyakorló játék

A gyakorló játékfajtának a célja a felfedezés, felderítés, a mozgás, a funkció öröme, a mozgásos, az érzékszervi-vagy funkciós játékok gyakorlásával. A gyermekek manipulációs késztetését veszi figyelembe Montessori több eszköze, különösen a mindennapi élet és az érzékelést fejlesztő eszközök.

A szimbolikus játék

A gyermek játékában a mintha-elem megjelenése jelzi a szimbolikus játékok kezdetét, amikor a gyermek képessé válik eltávolodni a konkrét cselekvéstől, a képzeletével megeleveníti a világot, helyettesít dolgokat, helyzeteket, megjelenik a kettős tudat, azaz képessé válik a világ belső reprezentálására. Játékában megjelenik minden, ami körülveszi, ami történik vele, amit lát a családban, óvodában, események, gyerekek, felnőttek, állatok, minden, ami az ő világa, amiben tanulja szerepeit.

A konstrukciós játék fejleszti a gyermekek kreativitását, fantáziáját, kombinációs képességét. Amennyiben több gyermek játszik együtt, alkalmazkodó képességüket is. Ez indokolja, hogy sokféle konstrukciós játékokról és anyagról gondoskodunk: építőelemek, dupló, legó, falapok, dobozok, színes papír, faág . a játék gazdagításának érdekében, új, kiegészítő anyagokat kínálunk, vagy egy-egy ötletet adunk, vigyázva arra, hogy a gyermekek elképzeléseit ne befolyásoljuk. Közös élmények után, ünnepre készülve, nagyobb közös alkotásokat is alkotásokat is létrehozunk.

Szerepjátékban a gyermek eljátszhatja, kiválaszthatja a valós életben látott szerepeket, élményeket. Amit gyermekként nem tehet meg, azt játékában a felnőtt bőrébe bújva kipróbálhatja, részese lehet. A szerepjáték további haszna a szorongásoldó, feszültségcsökkentő hatása.

A szabályjáték

Amikor a gyermekek szimbólumai lassan közelítenek a valósághoz, alárendelődnek valós szabályoknak, a gyermek átlép a szabályjátékok világába. Ez már az óvodás kor végét, kisiskolás kor kezdetét jelenti. A szabályok megértése és betartása nehéz feladat, az utánzás, a dramatikus elemek, a felnőttek irányítása segítik a folyamatot, míg lassan képessé válnak a szabályok tudatos betartására. A kártyajátékok, versengő csapatjátékok, drámajátékok, sakk vagy komplex társasjáték csak akkor nem fullad sírásba vagy veszekedésbe, ha a gyermekek szabálytudata kialakul, képessé válnak viselkedésüket a szabályoknak megfelelően irányítani, tudják, hogy az együttjátás örömtelivé így tehető. Elfogadják egymást, megegyeznek, együttműködnek, a közös játék igényétől vezérelve gyakorlás útján eljutnak a kölcsönösség, a kompromisszumra való képesség kialakulásáig.

VI.2. Verselés, mesélés

Az óvodai élet egészét átható folyamat az anyanyelvi nevelés. A beszéd, a kommunikáció a gyermekek kapcsolatainak kiépítésének, az önkifejezésnek, a gondolkodásnak legfőbb eszköze, amelynek aktív használata által megerősödik a biztonságérzetük, fejlődik anyanyelvi kultúrájuk, beszédképességük magyarul és angolul.

A beszédet nem örököljük, hanem környezetünktől tanuljuk, ezért legfontosabb számunkra a pedagógusok példamutató, követésre méltó beszéde. A pedagógusok beszéde nyelvtanilag hibátlan, helyes ejtés és artikuláció szempontjából is utánozható. Változatos tartalommal, sok kifejezést és sokféle nyelvi fordulatot használnak ,beszédük színes, szemléletes, a gyermekek számára érthető. Fontos az is, hogy a helyzetnek megfelelően tudjanak hallgatni, csak akkor és annyit mondjanak amennyi hasznos és szükséges. Segíti a megismerési folyamatokat, hogy ők maguk is érzelmeiket szóval fejezik ki.

Fontos feladatunknak tekintjük a gyermekek anyanyelvi nevelését, a mesék, a versek, a könyvek megszerettetését. A legfiatalabb kortól kezdjük a gyermekek olvasóvá nevelését,a könyvekhez való vonzódásukat.

A GMP diagnosztikát a magyar anyanyelvű gyermekeknél használjuk.

A fejlesztési lehetőségeket minkét nyelven a játékhelyzetekben is gyakoroljuk a beszédszervek ügyesítésével, a magyar beszédhangok sajátosságainak kiemelésével, a légzésgyakorlatokkal, a hangutánzó, nyelv- és ajakgyakorlatokkal, a hallás fejlesztésével.

A mese régi értékeket, hagyományokat, szokásokat közvetít a gyermekeknek. A mese örömforrás, amiben naponta részt vehetnek a gyermekek. Választhatják ezt társas élményként, amit legtöbbször a pedagógus saját készítésű bábjaival kísér. A mindennapok során kialakítjuk a mesehallgatás szokásait. Az óvodapedagógusok egyéni irodalmi repertoárral rendelkeznek.

Szervezünk bábelőadásokat, hogy a gyerekek színházi élményekkel gazdagodjanak.

A beszédképesség fejlesztésének legfontosabb feltétele a jó óvodai légkör, a közvetlen kapcsolatok, az odafigyelés, együttműködés. Ilyen körülmények hatására kezdenek el beszélni, mesélni személyes élményeikről, megfigyeléseikről, így alkotnak véleményeket.

A pedagógus kezdeményez, napszaknak megfelelően mindenkinek köszön, minden gyermekhez, szülőhöz van egy-egy kedves szava. Ha a gyermek mond valamit vagy kérdez, arra reagál, és érdeklődéssel fordul felé.

A pedagógusok minden alkalmat kihasználják a beszélgetésre, ezáltal gazdagítják a gyermekek szókincsét, ismereteiket.

Montessori eszközökkel játszva a gyermekek sok alapfogalmat tanulnak meg. Öltözködés, mosakodás, készülődés, étkezés alatt, a virágok és állatok ápolása, az időjárás tábla vagy a naptár beállítása közben is bőven nyílik alkalom a beszélgetésre. A beszédfejlesztésben nagy szerepe van a közös élményeknek. Az érzelmekben gazdag élet fokozza a beszédkedvet.

A beszédképesség fejlődésében fontos szerepe van a szerepjátékoknak. Ezekben a gyermekek olyan szituációkat teremtenek meg, olyan szerepeket játszanak el, amelyekben a felnőttektől hallott beszéd-fordulatokat gyakorolják. Ezért is törekszünk a változatos és gazdag szerepjátékok megteremtésére. A gyermekek az új szavak megtanulásával szókincsét gyarapítja; az események átélésével levezetheti feszültségeit, félelmeit; a hallottak elképzelése fantáziáját fejleszti; az esztétikai élménnyel érzelmeit gazdagítja.

A társasjátékok, kártyajátékok alkalmával a beszédfigyelmet gyakorolják.

A verselésnek, mesélésnek minden formáját értékesnek tartjuk. Az irodalmi anyagok kiválasztásánál az évszakok, ünnepek és eseményeket vesszük figyelembe. Válogatásunk irodalmi szempontból igényes alkotások, a népmese és a népköltészet preferálásával. A mondókák, versek megtanulása, az elbeszélések, mesék hallgatása alatt a gyermekek nagyon sok szót, szófordulatot tanulnak meg. Bátorítjuk a gyermekeket a mesék önálló elmondására, dramatizálására, bábozásra, új mesék kitalálására. Kedveljük a kortárs írók, költők műveit.

A beszédhibák javítását a logopédus végzi. Ha egy gyermek nem kezd el beszélni 3 évesen vagy ha a normálistól eltérő beszédhibája van, külső szakemberhez fordulunk.

Az óvoda könyvtára az épület központi területén a közösségi térben található, az óvoda nyitvatartási idejében, minden óvodahasználó számára elérhető, gyermekek, felnőttek, pedagógusok és szülők is hozzáférnek. A gyermekek a könyvespolcra önállóan veszik le a kívánt könyvet és vigyáznak azokra.

Ismerkedés az írott nyelvvel.

Montessorinak meggyőződése és későbbi kutatásainak eredménye, hogy az írott nyelv megismerésének és elsajátításának folyamata hasonló a beszélt nyelvhez, ha annak körülményeit megteremtik. A különbség csak annyi, hogy míg a beszélt nyelvhez nem kell eszköz, az írott nyelvhez szükség van papírra és íróeszközre. Montessori rámutat arra, hogy a kisgyermek számára a betű nem absztrakció, hanem látvány. Tapasztalataink szerint is az óvodások érdeklődéssel figyelik meg a betűket táblákon, reklámokon, autókon és épp úgy kezdik spontán lerajzolni, mint bármi mást. „Ez milyen betű?” kérdezik, és lassan megtanulják, hogy melyik milyen és a lerajzolt betűk egyre pontosabbak, szebbek lesznek. Minden újabb betű lerajzolása vagy felismerése újabb sikerélmény és öröm számára.

A finommotorikai készség éppúgy fejleszthető játékos gyakorlás által, mint az érzékelés. Montessori nem az írást elemezte, hanem megvizsgálta, hogy a kéznek milyen képességekkel kell bírni az íráshoz és eszközeit ennek figyelembe vételével fejlesztette ki. Nem írni akart megtanítani, hanem a kezet alkalmassá tenni az írásra. Ezek figyelembe vételével dolgozta ki az érzékelést fejlesztő eszközeit, hogy azokkal tevékenykedve, játszva, a gyermekek három ujját ügyesítsék, amelyekre az írásnál szükség van.

Az írásra készítik elő a kezet a rajzsablonok. Ezek körülrajzolható síkidomok. A forma körülrajzolása, biztonságot ad a gyermek kezének, amely az íróeszköz vezetéséhez szükséges, a kiszínezés pedig az íráshoz szükséges könnyedséget. A formák körülrajzolása, kiszínezése és kombinációja során fejlődik a gyermekek rajzolási képessége, esztétikai érzéke is.

Közvetlenül készítének elő a betűk írására a dörzspapírból kivágott betűk. Ezeket egyenként finoman végigsimítják a domináns kéz 3 ujjával és az óvónőtől megkérdezik, hogy melyik hangnak a jele – „Milyen betű?” – játszva sajátítják el a betűk vonalvezetését és felismerését. Ezután a gyermekek a betűket nagy méretben gyakorolhatják pl. homokba, táblán krétával, ecsettel

A dörzspapír betűkkel azonos nagyságú színes kartonpapírból kivágott betűket egymás mellé teszik a gyermekek és próbálgatják összeolvasni, vagy megkérdezik, hogy most mit raktak ki. Sokszor minta után helyezik egymás mellé a betűket szavakká.

A gyermekek nagyon örülnek, ha nevüket leírva látják. Rajzaikra vagy egyéb alkotásaikra a pedagógusok vagy saját maguk írják a nevüket. Minden gyermeknek van névkártyája, azt bármikor elővehetik és lemásolhatják.

Sétálás, külső helyszínen való tartózkodás közben, minden egyéb fontos dolog megfigyelése mellett figyeljük az utcák, terek névtábláit is, az üzletek feliratát, a kiírásokat a kirakatokban, a jeleket az utcán, az autók márkáit, rendszámait, stb.

A gyermekek rajzaiból összefűzve készítünk könyveket, amit képolvasásra használunk fel, ha igénylik minden lapra címet vagy rövid szöveget írunk. A gyermekek ezeket nézegetve is ismerkednek, barátkoznak az írott nyelvvel. Úgy tesznek, mintha olvasnának.

Sok gyermek megtanul magától olvasni, ezt azonban nem sürgetjük, nem is várjuk el. A Montessori csoportban a gyermekek felismerhetik:

- ami le van írva, azt el lehet olvasni,
- amit elolvasunk, az információ számunkra,

- amit gondolunk, azt le lehet írni,
- amit leírunk, az megmarad, megőrizhetjük, elküldhetjük.

A gyermekeknek nagy könnyebbséget jelent, ha az óvodában játék közben, játszva sajátítják el azokat a képességeket és alapismereteket, amelyek az íráshoz és olvasáshoz szükségesek.

A hivatalos eszközök mellett a pedagógusok is készítenek saját eszközöket, amit az aktuális pillanatban használnak.

VI.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Kodály és Montessori filozófiája és pedagógiai elmélete nagyon hasonló. Mindketten hittek abban, hogy minden gyermek tanítható, csak ki kell bontakoztatni adottságait. Meggyőződésük volt, hogy ápolni kell minden népnek saját kultúráját és fontos megismerni más népek kultúráját is.

A különböző országokban élő népeket csak a kölcsönös ismeret hozhatja egymáshoz közelebb, ezáltal szerethetik meg egymást, kerülhetnek lélekben közelebb egymáshoz. Nevelői munkájuk távoli célja a népek világot átfogó barátsága, békéje.

Az ének, a zene, az énekes játék anyagait a gyermekek fejlettségi szintjének, életkori sajátosságainak megfelelően körültekintően választjuk meg. A közös éneklés, zenélés és játék fokozza az életörömet, az összetartozás érzését, a művészi befogadóképességet. A népdalok éneklése, a népi játékok és a néptáncok gyakorlása a hagyományok megismerését szolgálják.

Montessori eszközrendszerében a csendjáték, a környezet hangjainak megfigyelése, a zörejdobozok és a harangsor használata segíti a hallás- és ritmusfejlesztést.

Biztosítjuk az improvizáció lehetőségét, segítünk számukra gyermekzenekart szervezni.

A pihenés, alvás előtti zenehallgatás is segíti álomba ringatni a gyermekeket.

VI.4. Rajzolás, festés, mintázás és kézimunka

A Montessori nevelésben a művészet megszerettetésének, a művészeti nevelés megalapozásának nagy szerepe van. Az ábrázoló tevékenységekre egész nap biztosítjuk a teret, az eszközöket és anyagokat és a lehetőséget.

A gyermekek számára elérhető helyen, változatos anyagokat és eszközöket biztosítunk az önkifejezéshez pl. rajzeszközöket, ecseteket, festékeket, különböző minőségű, nagyságú és színű papírokat, a mintázás, a barkácsolás és a kézimunka anyagait. Megtanítjuk az anyagok és eszközök használatát és a technikai fogásokat. A játéktevékenység bármely időszakában alkothatnak, ahogy érdeklődésük, hangulatuk kívánja.

Naponta kezdeményezünk kreatív elfoglaltságot, hogy ötleteket, inspirációkat nyújtsunk számunkra. Ezek a tevékenységek az egyéni fejlettségükhöz és képességeikhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejező képességet, a komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységüket, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Megismertetjük őket a hagyományos népművészeti mesterségekkel, fonás, szövés, korongozás. Rendszeresen járunk múzeumokba, múzempedagógiai foglalkozásokra.

Az írásmozgás-koordináció az írástanulás alapvető feltétele. Szükséges a vonalak és vonalkombinációk pontos észlelése, a szem és a kéz koordinációja.

Ennek a készségnek a mielinizációs folyamatát a Montessori mindennapi élet változatos eszközeivel segítjük. Az öltöztető keretek használatával az ujjak és a kéz kisméretű aprólékos mozdulatait gyakorolják. A keretek segítik őket a gombolás, kötés, fűzés, az illesztés elsajátításában. Nagyon kedvelik a finommozgás igénylő játékok közül a csipeszezés, a csavározás, fűzős, fonós, szövős elfoglaltságot. A bábozás, az építőjátékok, a kreatív technikák mind ennek a készségnek a fejlődését szolgálja. Figyelünk arra, hogy külső beavatkozás nélkül, megfelelő körülményeket teremtve a domináns kezüket használják rajzoláskor, étkezéskor. Akinek szükséges, speciális, a 3 ujjas fogást segítő ceruzákat biztosítunk.

VI.5. Mozgás

A mozgásnak fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását.

Fejlesztjük a gyermek a mozgáskultúráját, segítjük a térben való tájékozódást, a helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Az óvoda hatalmas kertje és a nyári és a téli napirend biztosítja, hogy a gyermekek hosszú időt töltenek a levegőn szabad mozgással. Spontán vagy szervezett formában kínálunk fel természetes mozgásos játékokat (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás)

Törekszünk arra, hogy az óvoda udvarán is kipróbálhassák a sportjátékokat (kosárlabdát, kézilabdát, kidobóst, futballt)

A legideálisabb mozgás megtalálásában hinta, csúszda, homokozók, mászóakák, kerékpárpálya segíti a gyermekeket. Nyáron a reggelizés és a kézműves tevékenységeket is a kertben végezzük.

A kerti tárolóban lévő játékszereket, sportszereket a gyermekek önállóan veszik elő, használják és rakják vissza a helyére. A környezettudatos nevelésünk programja tartalmazza a kertészkedés, komposztálás évszakonkénti mozgásos teendőit a magas ágyásokban.

Kedvezőtlen időjárás esetén mozgásos játékokat szervezünk a tornaszobában.

Hetente egyszer tartunk szervezett testnevelési foglalkozást. A tervezésnél, szervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek egyéni szükségleteit és képességeit.

Fejlesztjük a gyermek testi képességeit (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség) valamint alkalmazkodó képességét. Elősegítjük a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy és kismozgások kialakulását. A mozgásformák kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

A testnevelés foglalkozásokon a gyakorlatok bemutatása és megnevezése során a gyermekek sok kifejezést tanulnak meg. Így pl. a testrészek nevét, a különböző helyváltoztatások és mozdulatok nevét, a névutók használatát. Ennek kiemelt jelentősége van a más anyanyelvű gyermekek számára. A mozgás és a zene összekapcsolásával érdekesebbé és változatosabbá tesszük a különböző mozgásformákat.

Úszásra kísérjük azokat a gyermekeket, akiknek szülei ezt igénylik.

VI.6. A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ tevékeny megismerését az óvodában a Montessori kozmikus fejlesztőeszközök használata jelenti. Ezek az eszközök állattani, növénytani, fizikai, földrajzi és történelmi ismeretekhez juttatják a gyermekeket.

Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világ megismerésének igénye, csak annak kibontakoztatását kell elősegíteni – állítja Montessori. Ezt a megállapítását bizonyítják a gyermekeknek kérdezős életszakaszai: előbb a „Mi ez?“, majd később a „Miért?“ kérdések sora. A gyermekek kíváncsiak az őket körülvevő világra, de az nagyon összetett. Minden dolognak sok tulajdonsága van. Ezeket nehéz felismerni. A tapasztalatnak és gondolkodásnak bonyolult és hosszú útját kell megjárni a gyermekeknek, ameddig a dolgok tulajdonságait képesek áttekinteni és azokat megnevezni, sok időbe telik, hogy a fogalmak kialakuljanak.

A világ megismerése elsősorban az észlelésen alapszik, az észlelés az érzékelések bonyolult összessége. Minél finomabbak, minél aprólékosabbak érzékeléseink, annál differenciáltabb, gazdagabb képet kapunk környezetünkről.

Montessori az érzékelés fejlesztésére kidolgozott eszközökkel a gondolkodásnak tekergős útját akarja a gyermekek számára megrövidíteni. Az eszközök használata a fogalmak pontosabb és differenciáltabb kialakításához is elvezet. A gyermekek mindezt önálló, játékos tevékenységgel érik el.

A Montessori fejlesztőeszközök konkretizált absztrakciók, amelyben kiemelik a dolgoknak egy-egy tulajdonságát: az eszköz egyes elemei egyformák, csak egy tulajdonságban különböznek. Az egyes eszközöket rakosgatva a gyermekek észreveszik a dolgok tulajdonságait és azok összefüggéseit saját tevékenységük által, saját tapasztalatuk alapján ismerik meg, alakulnak ki fogalmaik, elnevezésüket a pedagógusuktól tanulják.

A gyermekeknek lehetősége nyílik, hogy maguk fedezzék fel a dolgok tulajdonságainak összefüggéseit és önállóan szerzett ismereteit környezetében alkalmazza. Például amikor egy-egy gyermek a színérzékelés fejlesztésére készült eszközökkel játszik, utána a közvetlen környezetében, a természetben, a képeken is differenciáltabban figyeli a színeket. Az eszközökkel folytatott játék természetes következménye, hogy a megtapasztalt tulajdonságokra a gyermekek önmaguktól érzékenyebbek lesznek. Észreveszik, felfigyelnek rá, alkalmazzák, beszélnek róla.

A Montessori eszközöket használva ismerkednek a gyermekek a tárgyak kiterjedésével, színeivel, kitapintható felületével, hangokkal, szagokkal, ízekkel és sajátítják el a tulajdonságok megfelelő megnevezését.

Fontos számunkra, hogy a gyermekeknek közvetlen kapcsolatuk legyen a természettel. Célunk, hogy ne csak ismerjék, hanem szeressék is, legyen alkalmuk a természet legfontosabb jelenségeit megfigyelni és tevékenységükkel a természet ápolásához, védelméhez hozzájárulni. Példamutatásunkkal neveljük a gyermekeket az élőlények védelmének fontosságára, az állatok szeretetére. Állatasszisztált érzékenyítő programokat szervezünk.

A gyermekek a kert magas ágyásaiban haszonnövényeket, az épületben szobanövényeket gondoznak, felelősséget vállalnak a növények ápolásáért.

A környezettudatos nevelésünk programja tartalmazza a kertészkedés, komposztálás évszakonkénti teendőit a magas ágyásokban. A kertben, kirándulások alkalmával megfigyelik az apró állatok élőhelyét, életmódját, testrészeit: a kukacokat, gilisztákat, lepkéket, bogarakat, békákat, gyíkokat, madarakat stb. így rámutatunk a Föld élőlényének változatosságára. Ismeretterjesztő képeskönyvek, filmek segítenek a tőlünk távol élő növények és állatok megismertetésével.

A Montessori levélformák szekrénye 14 különböző levéllel, ill. a hozzá tartozó fákkal ismertet meg. A párosításhoz használhatjuk a természetet vagy a könyveket. A levélformákhoz ugyanolyan kartonlapok vannak, három sorozatban. Az első sorozat lapjain a síkmértani formák egésze sötétzöld, a második sorozaton vastag, a harmadikon pedig vékony sötétzöld a formák körvonala. Feladat: a formákat a kartonlapon a neki megfelelő helyre tenni.

Különböző tájak, földrészek, állatok képgyűjteménye is felkelti a gyermekek érdeklődését.

A természet megismeréséhez tartozik az anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak ismerete is. A legalapvetőbb, közvetlenül tapasztalható jelenségeket kísérletekkel mutatjuk be.

Az érzékelést fejlesztő eszközök segítségével megismerik és megtanulják megnevezni az anyagok fizikai tulajdonságait (súly, hő, kiterjedés, stb.). A gyakorlati életre előkészítő öntögetős játékoknál tapasztalhatják az anyagok halmazállapotának különbözőségét, a kiterjedés és alakzat közti összefüggéseket. Az időjárás megfigyelése során a hőfok és halmazállapot összefüggését, a fagyást és az olvadást.

A földrajzi ismeretek egyik legfontosabb eleme az időjárás megfigyelése, időjárási tábla és a naptár használata. A gyerekekkel beszélgetünk az idő múlásáról, az évszakok változásairól, a napok, hónapok, évek egymást követő rendjéről és ezt naptár formájában mindig a megfelelő nap szerint rakjuk ki. A térkép fogalmát az óvoda alaprajzának és a séták vonalának megrajzolásával alapozzuk meg. A földgömb minden csoportszobában megtalálható, ezt böngészve megismerik a kontinenseket, a vizek és földek kiterjedését. Megkeresik először országunk, városunk helyét, majd a szóba kerülő országokét és ráhelyezik azok zászlóit.

A Montessori eszközök között van egy föld/víz földgömb, a kontinensek, szárazföldek dörzspapírból vannak, így tapintással is érzékelik azok formáit. Ezen kívül van még olyan földgömb is, melyen a kontinenseket különböző színekkel jelölik.

A földrajzi formák másik eszköze kártya-pár gyűjtemény. Minden pozitív formának meg van a negatív megfelelője. Pl.: sziget – tó, félsziget – öböl, stb. A gyermekek ezzel az eszközzel megtanulják ezeknek a földrajzi formáknak a neveit, tanulják párosítani őket. Gyurmából és vízből megépítik a formákat.

Fából készült puzzle térképek. Az egész földről, ahol a kontinenseket kell a helyükre rakni, és a kontinensekről külön-külön, ahol az országok helyeit kell megtalálni. Az országokhoz zászlók is vannak. Ezeket a zászlókat lehet párosítani az országokkal, vagy csak lerajzolni őket.

Szívesen nézegetnek képeket és hallgatnak elbeszéléseket a világ keletkezéséről, a Föld, a többi bolygó kialakulásáról, az űrkutatásról. Érdeklí őket az őslények, állatfajok kialakulása.

A csillagászati ismeretek alapja a nap és a hold járása, a csillagok elhelyezkedése, a gyermekek szeretnek beszélgetni az űrről, az űrsétákról, a bolygókról.

A földrajzi ismeretek egyik legfontosabb eleme az időjárás megfigyelése, időjárási tábla és mozgó naptár készítése. A gyerekekkel beszélgetünk az idő múlásáról, az évszakok változásairól, a napok,

hónapok, évek egymást követő rendjéről - és ezt mozgó naptár formájában mindig a naptári évnek megfelelően rakjuk ki. A térkép fogalmát az óvoda alaprajzának és a séták vonalának megrajzolásával alapozzuk meg. Minden csoportszobában tartunk földgömböt, ezt böngészve megismerik a kontinenseket, a vizek és földek kiterjedését. Megkeresik először országunk, városunk helyét, majd a szóba kerülő országokét és ráhelyezik azok zászlóit.

Az óvoda szellemisége, pedagógiai tevékenységrendszer, környezeti feltételei egységesen segítik a gyermekeket abban, hogy a környezetbarát életvitel alapvető szokásai tevékenységükben napi szinten megjelenjenek.

Programjainkat, ünnepeinket a környezettudatos magatartás megalapozásának figyelembevételével szervezzük.

VI.7. A munka jellegű tevékenységek

A munka és munka jellegű játékos tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze, sok azonosságot mutat a játékkal és a cselekvő tapasztalással.

A gyermekek örömmel és szívesen végzik az aktív tevékenységeket, mint az önkiszolgálást, a segítséget a pedagógusnak és más felnőtteknek, a környezet-, a növény- és állatgondozást. A munkavégzés közben fejlődnek közösségi kapcsolataik, kötelességtudatuk, önértékelésük, önállóságuk. A környezet megismerése és a tapasztalatszerzés közben fejlődik kitartásuk, felelősségük és céltudatosságuk. A csoporttársakkal együtt végzett munkák örömet jelentenek és saját és mások elismerésére is szolgálnak.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A munkajellegű tevékenységek a gyermekeket a mindennapok történéseiben az önálló cselekvésre készítik fel, kialakítva önállóságát, melytől kevésbé lesz kiszolgáltatott.

A mindennapi élet eszközeinek használatával fejlődik szociális magatartásuk, önállóságuk, higiéniai szokásuk, szépérzékük, ízlésük, mozgás koordinációjuk, térbeli tájékozódásuk, logikai gondolkodásuk. Ügyesedik kezük, erősödik izomrendszerük, felkészülve a feladatok önálló, maradéktalan ellátására.

A feladat kártyák segítik a gyermekeket, hogy tudják, aznap milyen segítségnyújtásban számíthatnak rájuk. Étkezések után a pedagógusokkal közös tesztet rendeznek a csoportszobát. Mindenki más-más feladatot kap. Van, aki a tálaló kocsit tolja ki a konyhába, van, aki virágot öntöz, fogkrémet oszt társainak stb. Célunk ez esetben is az önállóságra nevelés, segítőkészség és feladattudat kialakítása, a figyelem, koncentráció, ügyesség fejlesztése, a rendezettség és a tisztaság igényének kialakítása.

A Környezettudatos nevelési programunknak része, a reformtáplálkozás, a kertészkedés, a komposztálás és a szelektív hulladékgyűjtés. Rendelkezőnk a Zöld óvoda és Madárbarát kert címmel. Ezeken a területeken is sok munkajellegű feladatot végzünk a gyermekekkel közösen.

VI.8. A speciális tevékenységi formák, a tudáskör, a csendjáték, az IKT eszközök

A tudáskörben a gyermekek érdeklődését felkeltve, kötetlen formában, a heti tervekben szereplő témákban nyújtunk új ismereteket.

A csendjáték különleges, meghitt hangulatú, értékes pillanat, ami a tanulás szempontjából is jelentős. Ilyenkor néhány másodpercre vagy percre egymásra koncentrálva vagy a külső, közösségben ritkán hallható zajokat figyeljük meg. Sokat jelent az önfegyelem, a szép és harmonikus mozgás, nem utolsó sorban a közösségi magatartás kialakításának szempontjából. A gyermekek számára élvezetes és fontos, ha megtanulják a teljes csendet megteremteni, megtartani és élvezni.

Az IKT eszközök használata a mindennapjaink része. Az információs és kommunikációs technológiák közül a gyermekek fejlesztő játékokat oldanak meg valamint fotókat is készítenek táblagép, tablet használatával. A pedagógusok tanulásra, tervezésre használják az e-bookot, a laptopot és a projektort.

VI.9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás, a Montessori fejlesztőeszközök

Óvodánkban, az egyéni ütemben való fejlesztés és tanulás folyamatos, a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogató, részben utánzásos, spontán, másrészt sajátosan szervezett tevékenységekben.

A tanulás, a gyermekek fejlesztése a játék, a verselés, mesélés, az ének, zene, énekes játék, gyermektánc a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, a mozgás, a külső világ tevékeny megismerése és a munka tevékenységeiben történik.

A tevékenységekben megvalósuló tanulást segítik az óvoda speciális tevékenységi formái, a tudáskör, a csendjáték, az IKT eszközök valamint a Montessori fejlesztőeszközök.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás során elsődleges célunk a gyermek teljes személyiségfejlődése, képességeinek, kompetenciájának fejlesztése. Magában foglalja a magatartás- és viselkedéstanulást, megfigyelést, felfedezést, cselekvést, problémamegoldást, tapasztalat-és ismeretszerzést. Célunk továbbá, a gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése.

A gyermekek érzékenységi periódusait követve, érdeklődésük figyelembevételével kínálunk fel játékokat, tevékenységeket. A Montessori fejlesztőeszközök használatával végezzük a felzárkóztatást és foglalkozunk a tehetségek gondozásával.

A komplex fejlesztés, a mozgás, a mesék és a naponta kezdeményezett vizuális tevékenységek élményekhez és sikerekhez juttatják a gyermekeket.

A gyermek az érzékszerveit foglalkoztató tapasztalás és felfedezés során tanul, melyben segítséget jelent a Montessori fejlesztőeszközök használata.

A tanulási folyamatban a játékok, játékos feladatok vonzóvá teszik a tanulást a gyermekek számára. A tevékenység, a játék öröme, az öntevékeny részvétel a tanulásban, a tudás szülte sikerélmény pozitívan befolyásolja a gyermek viszonyát a tanuláshoz, segít kiküszöbölni a kudarcot, ami az iskolához való pozitív viszony alakítása szempontjából fontos.

Az óvodában a nevelési munkánk alapja, a gyermekek adottságainak, képességeinek megismerésére vonatkozó megfigyelési és mérési rendszer. A gyermekek értékelésének közös alapja a GMP diagnosztika és a Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer (Difer) alkalmazása. A gyermekek fejlődését folyamatosan követjük, dokumentáljuk, elemezzük, és egyéni lapban vezetjük, ha szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készítünk számukra. A gyermek fejlődéséről és

eredményeiről folyamatosan tájékoztatjuk a pedagógusokat valamint a szülőket is fogadó órák alkalmával. A gyermekek teljesítményét saját, előző állapotához viszonyítva mérjük és értékeljük. A pedagógusok a tanulás irányítása során, személyre szabott, konkrét és pozitív értékeléssel segítik a gyermekeket. Indokolt esetben a szülőknél kezdeményezzük a Pedagógiai Szakszolgálat igénybevételét.

A korai fejlesztés érdekében pedagógiai munkánkat logopédus, tanító és gyermekpszichológus is segíti.

A gyermekek maguk fedezik fel a környezetüket és azok összefüggéseit, az ismereteket nem készen kapják, a pedagógusok akkor segítenek, ha valamiben elakadnak. Önálló gondolkodásra, döntésre, választásra, önellenőrzésre, összefüggések felfedezésére nevel a Montessori eszközökkel való játék, munka. Montessori a foglalatosságot az eszközökkel „munkának” nevezi, mi azonban tudjuk, hogy ez játék az óvodás gyermekek számára. Örömet lelik bennük és fejlesztő tartalmuk egyértelmű. Minőségi időt, értékes órákat nyerünk a pihenést, alvást már nem igénylő gyermeknél, hiszen a pedagógusok egyénileg játszanak, foglalkoznak velük és fejlesztik őket.

Montessori a valóság dolgainak pontos megismerését célozza. Alapja az észlelés, mely az érzékelési folyamatok összességéből tevődik össze. Így az érzékelés fejlesztésével, pontosításával nem csak az adott érzékszervek fejlődnek, hanem a folyamatok elvégzéséhez kapcsolódó problémamegoldó gondolkodás is.

Az eszközök jellemzője, hogy kivitelezésükkel, sokféleségükkel, motiváló hatásúak, különböző tulajdonságok felfedezését szolgálják, eltérő, de egymásra épülő nehézségi fokozatokat magukba foglalva. Ismételt gyakorlással sajátítják el a fogalmakat, mely a három lépcsőfokú lecke keretein belül történik. Amikor a gyermek már biztos a használatban, lehetősége van önálló variáció, illetve kombináció keresésére is.

Ezek a játékok nemcsak szórakoztatóak, de pontosabbá teszik a tájékozódást a világban. Montessori több helyen nyomatékosan hangsúlyozza, hogy az eszközök segítségével szerzett tudást, képességet a mindennapi élet során lehet használni. A tudás, a képesség annyit ér, amennyit belőle a mindennapjainkban alkalmazni tudunk.

A játék az eszközökkel nem helyettesíti, hanem megkönnyíti a világ megismerését. Az eszközökön megtapasztalja és rendszerezi, amit maga körül lát. Felfedezi az összefüggéseket és ebben nagy örömet leli, ugyanakkor maga is fejlődik, újonnan megszerzett képességeinek, tudásának is örül. Montessorinak fontos gondolata, hogy a gyermek tevékenysége által önmagát fejleszti és ez a fejlődés öröm számára. A manipulálás az eszközökkel örömet hozó játék, de mivel közben képességei fejlődnek, a tanulás is öröm számára. Ez a tanulásból fakadó öröm nagyon fontos érzés, mert ez segítheti a gyermeket később az iskolában, sőt felnőttként is.

A pedagógus minden egyes eszközt bemutat a gyermekeknek, egyenként vagy kiscsoportban. Az eszközök bemutatásnak három szakasza van. Az első a probléma exponálásának és megoldásának bemutatása, a második a passzív tudás, a harmadik az aktív tudás ellenőrzése. A gyermekek az eszközöket annyiszor veszik elő és addig játszhatnak velük, ameddig csak kedvük tartja. Tevékenységük során összehasonlítanak és különbséget tesznek, meghatározott szempont szerint párosítanak, sorozatokat alkotnak. Így nemcsak egyféle képességet fejlesztenek vagy egy meghatározott ismeretre tesznek szert, hanem mindig újra és újra gyakorolják ugyanazokat a gondolkodási műveleteket. Játékuk során eleinte próbálkoznak, majd több-kevesebb ismétlés után pedig biztos tudással oldják meg. Sokszor többféle eszközzel egyszerre játszva újabb

kombinációkat találnak ki. Ezek a jelenségek a gyermekek gondolkodásának önállóságát, fantáziájuk fejlődését jelzik. Az eszközrendszer használata során megtanulják a méretek vizuális megkülönböztetését 3 dimenzióban, gyakorolják a sorba rendezést, fejlődik súly, látás, hallás, tapintás, szaglás, hő és íz érzékelésük, gyarapodik szókincsük.

Az érzékelést fejlesztő eszközök

A színérzékelést fejlesztő eszközök: a színpárok és a színárnyalatok

A színpárok: Egy dobozban 3, egy másikban 6, a harmadik dobozban 22 kis tábla van, amelyekből kettő-kettő azonos színű. A színtáblák párosításával játéuk során a gyermekek megtanulják a színeket felismerni, párosítani, megnevezni.

A színárnyalat-párok: A dobozban 8 szín 4 világossági fokozatából vannak párok. Ennek az eszköznek a segítségével a gyermekek a színek világossági értékeit kezdik el megtanulni. Itt kevesebb árnyalat van, mint az ennél nehezebb színárnyalat dobozban.

A színárnyalatok: Egy kilencrekeszes dobozban 8 színnek 7-7 árnyalatú tábláját találunk. Játéuk során a színtáblák sorba rakásával a legsötétebbtől a legvilágosabbig (vagy megfordítva), a gyermekek megtanulják a világos, sötét, világosabb, sötétebb megkülönböztetését és megnevezését. A kirakott lapok kellemes látványt nyújtanak. A színek kombinációja, kirakása a gyermekeknek jó játék. Hatására saját ruházatukon, tágabb környezetükben, rajzaikon, festéseiken, a természetben, a képeskönyvekben és műalkotásokon is felfigyelnek a színekre és azok árnyalatainak változatosságára, szépségére. Mindezek a vizuális, esztétikai és művészi nevelés kezdetének mélyreható mozzanatai.

A hallást fejlesztő eszközök: zörejdobozok, harangsor

Zörejdobozok: Egy tálcán páros számú kis dobozokban különböző hangot adó anyagokat (pl. homok, szög, rizs, bab) rakunk, páronként azonosat. A gyermekek rázogatással párosítják az azonos zörejt adó dobozokat. Közben megtanulják a hangos-hangosabb-leghangosabb, csendes-csendesebb-legcsen-desebb szavakat.

A harangsor: Ez 26 fatalpakra erősített kis harangból – a kromatikus skála hangjaival – és ütőpálcából áll. A harangok egyik sorozata fehér és fekete, a másik barna talpon áll. A gyermekek szívesen játszanak a pálcával: a harangok megütésével a hangok párosítása, sorba rakása hangmagasság szerint, egyszerű dallamok improvizálása lejátszása is sikerülhet.

A tapintást fejlesztő eszközök: sima és durva tapintású táblák, különböző anyagok.

Dörzspapírral bevont táblák: Egy táblának fele dörzspapírral bevont, a másik fele sima. Egy másik táblára öt dörzspapírcsík van felragasztva. Ezeket játékosan végigsimítva tapasztalatot szereznek az óvodások a sima és durva fogalmáról, megnevezéséről. A harmadik táblán a dörzspapír csíkok durvasága fokozódik, sort alkot. Ezeknek végigsimítása finomítja a gyermekek tapintó érzékelését.

Durva és sima táblák: Egy dobozban 10 kis fatábla van, kettő sima, a többiből kettő-kettő azonos durvaságú dörzspapírral bevonva. A gyermekek bekötött szemmel párosítják a táblákat. Ezzel is finomodik tapintó érzékelésük. Ha a gyermeket irritálja, ha bekötik a szemét, akkor nyitott szemmel is párosíthatja az eszközöket.

Különböző textilanyagok: Egy dobozban különböző azonos nagyságú textilanyagokból kettő-kettő van. A gyermekeknek örömet szerez az anyagok simogatása, tapintgatása és párosítása. Ennek az eszköznek a segítségével a gyerekek az anyagok neveit is elsajátíthatják, fejlődik szókincsük.

Ízérzékelést fejlesztő eszközök

Egy tálcára kis cseppentős üvegeket helyezünk, ezekből kettő-kettőbe azonos folyadékot teszünk, pl. citromos vizet, sós vizet, cukros vizet. A gyermekek kezükre cseppentenek egy-egy cseppet és íz szerint párosítják, megnevezik az ízüket.

Szaglóérzékelést fejlesztő eszközök

Két dobozban van kétszer hat jól zárható edény, különböző illatú anyagokkal, az edényeken kívülről nem látszik, mi van bennük. A hat-hat edény párosítása során a gyermekek megtanulják az illatok azonosítását, nevét.

Súlyérzékelést fejlesztő eszközök

Négy pár azonos súlyú lapocskát kell párosítani. Használhatunk nyolc azonos formájú zárt dobozt vagy tégelyt is. Két tégelyt üresen hagyunk, kettő-kettőbe pedig azonos mennyiségű homokot teszünk. Ezek párosítása jó szórakozás a gyermekeknek és fejleszti becslési képességüket, súlyérzéküket.

Egy dobozban háromszor 10 db falap található, különböző faanyagokból, melyeknek eltérő a súlyuk. Behunyt szemmel a súlyuk alapján kell a gyermekeknek szétválogatni a falapokat.

Hőérzékelést fejlesztő eszközök: hópalackok, hólapok

Hópalackok: Nyolc palackból kettő-kettőbe azonos melegségű vizet töltünk. A gyermekek tapintással párosítják, majd melegségi sorrendbe állíthatják a palackokat.

Hólapok: Négyeszer két kis tábla van, amelyeknek az anyaga páronként különböző hőérzetet kelt, pl. fém, márvány, üveg, fa. A játék és az önellenőrzés ugyanúgy folyik, mint a hópalackokkal. Az eszköz segítségével a gyerekek az anyagok neveit is megtanulják.

Formaérzékelést fejlesztő eszközök: gombos zsák, gyöngyös zsák, titokzsák.

A játék mindháromnál egyformán folyik: az elsőnél különböző nagyságú gombok közül, egy gyermek behunyt szemmel kiemel egyet, majd tapintással meg kell keresni a párját.

A másodiknál ugyanez történik csak a kihúzott gyöngynek kell tapintással a párját megkeresni.

A harmadiknál különböző apró tárgyakat, játékszereket teszünk a zsákba. Csukott szemmel be kell nyúlni zsákba, megfogni egy kis tárgyat és kitalálni, hogy mi van a kezében, esetleg elmondani legjellemzőbb tulajdonságait. Ezt mindig párban vagy kiscsoportban használják.

A gyermekeknek nagyon nagy örömet jelent, amikor megtalálják valaminek a párját. Ez a gyermekek és az óvónő közös élménye. Nemcsak érzékelésük fejlődik a játékok során, hanem nagyon sok új kifejezést sajátítanak el.

A kiterjedés érzékelését fejlesztő eszközök

A kiterjedés érzékelését fejlesztő eszközök a fahasábokban elhelyezett hengerversorok, a színes hengerversorok, rózsaszín torony, a barna hasábsor és a piros rudak.

A négy hengerson megtapasztalják a különbséget a vékony, vastag, vékonyabb, vastagabb, illetve az alacsony, magas, alacsonyabb, magasabb között. Azonosságokat és különbségeket állapítanak meg köztük, sorokat alkotnak. Fejlődik becslési-, tapintási képességük és egyben gondolkodásuk.

A színes hengesorok. A fahasábokban elhelyezett hengesorokkal azonos méretű négy különböző hengerson is van. Ezek a hengerson külön-külön négyszögletes fadobozban vannak elhelyezve. A feladat itt már a soralkotás és/vagy a fahasábokban található hengerek közül az azonos méretű hengerek megtalálása. Ennél a játéknál már a biztosabb tudás, jobb szemmérték vezet sikerhez.

A rózsaszín torony megépítése a 10 különböző méretű kockából a kicsi, nagy, kisebb, nagyobb fogalmát alapozza meg, sorozatokat hoznak létre.

A barna hasábsor 10 négyzetes hasábjából lépcsőt építve a gyermekek a vékony, vastag, vékonyabb, vastagabb fogalmát alapozzák meg

A piros rudak 10 különböző hosszúságú rúdját sorba rakva, illetve azokat egymással kiegészítve a hosszú, rövid, hosszabb, rövidebb, egyenlő hosszú fogalmát alapozza meg.

A gyermekek fejlettségének megfelelően a legegyszerűbb eszköztől haladunk a nehezebb feladatot tartalmazó eszközök felé. A bemutatást mindig kínálatnak szánjuk.

Minden egyes eszköz lehetővé teszi, hogy a gyermek maga vegye észre, ha téved és képes legyen azt önállóan kijavítani, az eszköz magában foglalja a kontrollt.

A matematikai gondolkodás fejlesztése

A matematikai gondolkodás fejlesztésében különösen nagy szerepe van a tapasztalatnak. Montessori eszközei nagyon megkönnyítik a matematikai fogalmak kialakítását és a matematikai gondolkodás fejlesztését, mert azok az eszközök, amelyek a kiterjedés megtapasztalására készültek, már megalapozzák a matematikai fogalmakat.

A piros-kék rudakon már nemcsak a hosszúságot tapasztalják meg, hanem a sorba rendezés után meg is számlálják a piros és kék 10 centiméteres szakaszokat és többszöri ismétlés után biztos fogalmaik alakulnak ki a számokról 1-től 10-ig. Tapasztalataik alapján megismerik és megtanulják, hogy hogyan épül fel a számsor. Mivel a számoknak megfelelő rudak egy egységként jelennek meg, sokkal biztosabban alakul ki a számfogalom. A rudak összehasonlításával és egyforma hosszúvá tételével hamarosan megértik, majd megtanulják minden szám kiegészítését 10-re, illetve a 10-es szám bontását. A rudak rakosgatása újra és újra, egyenlővé tétele és a számlálás közben a tízes számkörben megtanulnak összeadni és kivonni.

A kivágott számjegyeket könnyen párosítják a rudakkal, válnak a mennyiség kifejezőjévé. Játékaikban sokszor kombinálják a piros és piros-kék rudakat is, ezáltal további matematikai tapasztalatokat szereznek.

Az orsós doboz, két ötrekeszes területből áll, amelyeknek az elülső pereme alacsonyabb, a hátsó magasabb. A hátsó lapon minden rekesz mögött egy-egy számjegy olvasható: az első dobozban 0-tól 4-ig, a másodikban 5-től 9-ig. A gyermek feladata, hogy minden rekeszbe annyi orsót rakjon, amennyit a számjegy mutat. Az elsőbe, ahol nullát láthatunk, nem kell semmit tenni. Itt találkoznak a gyerekek először a nulla, azaz a semmi fogalmával. Az orsók helyett a későbbiekben lehet mással is számlálni pl. gyöngyök, kagylók.

A dörzspapírból készült számjegyeken a pedagógus bemutatja, hogyan kell azokat úgy végigsimítani, ahogy írják. Miután kialakult a számfogalom, a piros korongok kirakásával könnyen megtanulják a páros és páratlan számok fogalmát.

A számjegyek 20-ig eszközzel a gyerekek a 10 és 20 közötti számokat tanulják meg. Később a számokhoz a színes gyöngysorokat párosítjuk.

Kedvelt játéka a gyermekeknek a színes gyöngyrúd készlet és az abból kirakott gyöngykígyó. A színes gyöngykígyó „átvarázsolása” aranykígyóvá nagyon szórakoztató és ismétlésével megtanulják a tízes átlépést. Sokszor saját ötleteik alapján a piros-kék rudakhoz odarakják a megfelelő gyöngyrudakat és a kartonból készült számjegyeket. Gyakran egészen meglepő önálló kombinációikat kreálnak.

A négyzetrácsos pálcikatáblával a műveleteket, az összeadást és kivonást tanulják, melyen jól látható a tízes helyi érték átlépése.

A gyöngyrudakkal és az összeadás-kivonás táblával gyakorolhatják a műveleteket.

A százas táblára a gyermekek a kártyán lévő számjegyeket tudják lerakni egytől százig.

A száz aranygyöngyből összefűzött aranynégyzet megismerése a száz fogalmát alapozza meg. A tíz százas négyzet összefűzésével keletkezett kocka pedig bevezeti őket az ezres fogalmába.

Az arany gyöngykészlethez számkártyák is vannak, melyek helyi értékek szerint vannak színezve. 1–9: zöld, 10–90: kék, 100–900: piros és egy zöld 1000. A színek segítenek megkülönböztetni a helyi értékeket.

A matematikai gondolkodás és a fogalmak kialakításában és fejlesztésében figyelembe vesszük a gyermek haladási tempóját. A matematika iránt fogékonyabb, tehetségesebb gyermekek a Séguin táblákkal a helyi értékeket is könnyen megértik és a többjegyű számokkal való műveleteket és a számjegyek írását is elsajátítják.

A geometriai fogalmak megismerése is hozzátartozik a világ megismeréséhez és a dolgok tulajdonságainak meghatározásához, megnevezéséhez. A mértani testek megismerésére Montessori eszközkészletében sötétkékre festett, körültapintható, megfelelő talapzaton álló, fából készült testek szolgálnak. A gyermek feladata a testeket talapzatokról levenni, körülsimítani, esetleg megnevezni majd a megfelelő helyre visszatenni. Olyan lapok is tartoznak a készlethez, amelyeken a testek alaplapja látható, párosítással helyezik arra a testeket.

A mértani titokzsák. Egy zsákba kisebb méretű mértani testeket helyezünk, egy-egy gyermek belenyúl a zsákba, megtapogatja a kezébe kerülő mértani testet, majd kitalálja, hogy mi van a kezében. Ezt mindig több gyerek játssza együtt, többnyire a pedagógus részvételével.

A síkmértani formák megismerését a síkidomok szekrénye segíti. Ez egy hat keskeny fiókot tartalmazó szekrény, amelynek minden fiókjában hat különböző, az alaplapból kiemelhető és visszailleszthető síkidom található. A gyerekek egy-egy fiókot maguk elé helyezhetnek az asztalukon, a kis fogantyúkkal ellátott síkmértani formákat kiemelhetik, majd a megfelelő helyre illesztik, a pedagógus megnevezi az érdeklődő gyermekeknek a síkidomot.

A síkmértani szekrényhez három sorozat kartonlap található. Az első sorozat lapjain a síkmértani formák egésze sötétkék, a második sorozaton vastag, a harmadikon pedig vékony sötétkék a formák körvonala. Feladat, hogy a síkmértani formákat a kartonlap megfelelő helyére tenni.

VII. Az óvoda ünnepei

csoporton belüli szervezéssel:

Nemzeti Ünnepek

Október 23.

Március 15.

hagyományos családi –és gyermekünnepek

Őszbúcsúztató

Mikulás

Karácsony

Farsang

Húsvét

Anyák-Apák napja

Gyermeknap

Az óvoda születésnapja /Maria Montessori születésnapja

Búcsú az óvodától

A környezet-és természetvédelemhez kapcsolódó jeles napok:

A víz világnapja

A meteorológia világnapja

A Föld napja

A madarak és fák napja

Az állatok világnapja

intézményi szervezéssel:

Színes napok!

Visszavárunk!

Gyermeknap

Hétfégi piknik

Felnőtt ünnepek:

Karácsony

Pedagógus nap

VIII. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik.

A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolaalkalmasság a testi, a pszichés és a szociális érettséget is jelenti, ezeken a területeken a megfigyeléseinkre támaszkodunk. Az iskolaérettség megállapításához a megfigyeléseinket, a GMP

diagnosztikát és a Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszerrel történő mérést együttesen alkalmazzuk.

A mérési eredményeket írásban is megosztjuk a szülőkkel a személyes találkozás alkalmával a Fejlődési mutató füzet átadásával. A jövőjüket egy életre meghatározza az iskolakezdés sikeressége.

Testi érettség:

- első alakváltozás, a test arányosan fejlett, teherbíró,
- fogváltás,
- harmonikus összerendezett mozgás,
- fejlett finommotorika és mozgáskoordináció
- mozgás, viselkedés, testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítása

Lelki érettség:

- nyílt, érdeklődő magatartás,
- tanuláshoz szükséges képességek megfelelő szintje,
- differenciált érzékelés, észlelés,
- vizuális és akusztikus differenciálás,
- téri észlelés, téri tájékozottság, térbeli mozgásfejlettség megfelelő szintje,
- önkéntelen és szándékos emlékezeti bevésés és felidézés,
- szándékos figyelem megjelenése, figyelemmegosztás és –átvitel,
- érthető, folyamatos kommunikáció, beszéd, minden szófaj, különböző mondatszerkezetek és mondatfajták alkalmazásával,
- mások beszédének végighallgatása és megértése,
- elemi ismeretek birtoklása önmagáról és környezetéről,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás kialakulása,
- elemi mennyiségi ismeretek,
- a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges magatartási formák, szokások.
- Szociális érettség:
- együttműködő és kapcsolatteremtő magatartás felnőttel és társaival egyaránt,
- kialakulóban lévő feladattudat, önfegyelem és önállóság,
- a helyes viselkedés és cselekvés szabályainak betartására való törekvés,
- a kedvező iskolai légkörben az iskolai élet és a tanító elfogadása,
- egyre több szabályhoz való alkalmazkodás, késleltetett szükséglet kielégítés.

IX. Az Alternatív Nevelési Pedagógiai Program bevalásának rendszere, a felülvizsgálat rendje

Folyamatosan felülvizsgáljuk nevelési gyakorlatunkat, a jelent a jövő szempontjából is vizsgáljuk és tervszerű nevelőmunkánkat erre építjük.

A pedagógiai program módosításának kötelező indoka:

a törvényi előírások módosulása, változása az ebből adódó feladatok kidolgozása és beépítése

A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai:

- szervezeti átalakítás
- a nevelőtestületi javaslatok
- személyi és tárgyi feltételek megváltozása

Rendkívüli felülvizsgálatot, módosítást kezdeményezhet a nevelőtestület kisebb csoportja (legalább 3 fő), a konkrét javaslat írásbeli előterjesztésével az intézmény vezetője felé, majd részletes szóbeli előterjesztést téve nevelőtestületi értekezleten.

A pedagógiai program átfogó felülvizsgálata, módosítása: 5 nevelési év után illetve törvénymódosításkor minden esetben.

A pedagógiai program átfogó felülvizsgálatát az óvodavezető végzi, és a nevelőtestület fogadja el. Jóváhagyását az intézményvezető teszi meg.

X. Záró rendelkezések

A pedagógiai program hatálya, hatályba lépése:

A pedagógiai program kiterjed az intézmény valamennyi pedagógusára és pedagógiai munkát segítő alkalmazottjára.

A pedagógiai program érvényességi ideje: 2017.08.26.-tól annak visszavonásig.

A pedagógiai program nyilvánossága:

A pedagógiai program nyilvános, az óvoda alkalmazottai és valamennyi érdeklődő partnerünk számára elérhető és megismerhető. Tájékoztatás kérhető az Óvodavezetőtől, és az óvodapedagógusoktól.

A tájékoztatás, megismertetés formája, rendje:

- A pedagógiai program egy példánya az óvoda irodájában, mindenki számára hozzáférhető.
- A pedagógiai program hozzáférhető az intézmény internetes felületén:
www.lanclanc.hu - dokumentumok menüpontban.

XI. Az Eszterlanc Magyar-Angol Montssori Óvoda Alternatív Pedagógiai Programjának elfogadása

Az Eszterlanc Magyar-Angol Montessori Óvoda Alternatív Pedagógiai Programját az óvoda nevelőtestülete a 2017.08.26.-án tartott határozatképes nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100%-os igenlő szavazattal elfogadta. Az elfogadás tényét a nevelőtestület tagjai a csatolt jelenléti íven hitelesítő aláírásukkal tanúsítják.

Az Eszterlánc Magyar-Angol Montessori Óvoda Alternatív Pedagógiai Programját a mai napon jóváhagytam.

Budapest, 2017. augusztus 25.

.....
Kovács Eszter
intézményvezető

Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:

.....
a nevelőtestület nevében

.....
Szülői Szervezet elnöke

.....
Fenntartó

Jóváhagyta:

.....
intézményvezető

Ph.

Hatályos: 2017.09.01-től visszavonásig

A dokumentum jellege: Nyilvános